محمد عياض اسحاقى

4539
A 3231

معلّم

درامـا بيش پردەده

№ 5.

حسين ابوذرف نشرى.

КАЗАНЬ.
Типо-литографія Н. М. ЧИЖОВОЙ.
1908.

KÜTÜPHANESİ

کشیلر.

صالح — آول معلمی. خلققه خدمتکه طوتنغان یگت.

مرضیه — آنڭ خاتونی. علمدن آزغنه ده لذت آلا آلمی تورغان واق طورمشدن اوته آلمی تورغان نادان بر خاتون.

عین الحیوة — مرضیه نڭ آناسی. اوزین بیك بله دیب اویلی تورغان آول بایی خاتونی.

واحد — قامپانیادن قالمی تورغان شاکرد.

ذاکر — آڭلی غنه آول کشیسی.

مرفوعه — سوز یورتوچی قارچق.

فاضل — اوتکون یگت.

کشیلر — مالایلار، یگتلر.

برنچی پرده

ظورغنه بولمه. تره‌زه‌لر ظور. توشه‌م بییك. استیناده خریطه. اوسته‌ل اوستنده كرۀ مجسمه. قارشی طرفده طاقتا برله بولگان طاغی بر بولمه ایشگینه پرده قورولغان. ایده‌نده طاز، قومغان. ئڭگر مڭگر وقت. صالح قولینه دفترلر كوته‌روب كیلوب كره. یكرمی ایكی یاشلرنده یگت. اوستنده تاتار كازاكیی قاره كلاپوش. دفترلرنی اوسته‌لگه قویوب یوررگه طوتنا.

نیندی ظور أش! ایسه‌بله‌ب قاراسه‌ڭ كوڭل راحتله‌نوب طویا آلمی. بر آی اچنده اوتوز بالا یازو طانیسون ایمش! ئلگریگی زمانڭ موگارغه كم أیتوب كم اشانور ایدی. مكتبكه كرسه‌م كوڭل راحتله‌نه، شوندن چغاسی كیلمی (یوری) ئیبو، مینم شوباغاغه منه بیك ظور أش توشدی. مین یالغزنادانلق برله اشدن چقغان، تعصب برله صاصوب بتكان تاتار آولینه كیلوب علم نوری صاچا باشلادم. مینم قولیمه ظور مكتب بیرلدی. مینم اختیارمه بتون آولنڭ بالالرینڭ تربیه‌سی طابشرلدی. مین آلارنڭ بارسینڭ ده باشلارین نورلاندروچی بولام. مین آلارنڭ بارسینه‌ده طوغری یولنی كورسه‌توچی بولام. مین بو آولغه‌غنه توگل، بتون تیره یاقغه مدنیت اورلغی صاچام. مین بو بوون بالالرین‌غنه توگل، كیله‌چك بوون‌نڭ ده تربیه‌چیسی بولام. مین بولارنڭ همه‌سینڭ روحانی آتالاری بولام. نیندی ظور اش! نیندی ظور بخت. بو بخت كمگه میسر بولا؟ (بر مالای قایناغان صاماۋار كوته‌روب كیلوب كره).

مالای — خلفه صاماوار اولگردی حاضرلیمی؟

صالح — حاضرله. (اوزی قوللارین یوارغه طوتنا، مالای ته‌بە‌نك اوسته‌لگه چای حاضرلی‌ده لامپانی آلوب چغوب كیته. صالح چای یانینه كیلوب اوطراده چای یاصی. چاینی اچوب) اچه‌سی كیلگان ایكان، اچه‌سی كیلونی ده اونوتقانمن! كشیلر مینی

کیلگاندن بیرلی یابقدك دیلر. آشاو اچو رەتلەب وقتنده بولماغانغەدر. تنم یابقسه یابغور، جانم سیمردی. مین تن قلی توگل، جان قلی. (کچکنەگنه بر مالای چاینیك کوتەروب کره).

مالای ـ (چاینیکنی‌صوزوب) خلفه آبی! أنی سیگاقایماق جیبەردی، عارف آبزی ئلوشی دیدی. بیك دعا قیلوب چای أچسون دیدی.

صالح ـ (طوروب آلا). رحمت...

مالای ـ (چیتکه قارانغالاب). آپا ماطور کتاب یوقمی دیدی؟

صالح ـ نیندی ماطور کتاب، اوقورغەمی؟

مالای ـ ئیئو!

صالح ـ (طوروب شقافن آچوب آقطارادە برنی آلوب بیره). مە، مونە یرطماسونلر، بویاماسونلر، آنناری کیتر.

مالای ـ یاری. (چغوب کیته).

صالح ـ مونده بر مکتب‌کنه توگل، بتون ایرین خاتونین تربیه قیلوب بولا. مکتبنی، مکتب‌کنه توگل، بر ظور کتبخانەگه ئەیلەندروب بولا!

شاولامه! وظیفه آلغاچ قزانغه خط یازوب یاڭا کتابلر آلدررغه کیرەك. اوقوسونلار بالالرغنه توگل، زورلاری‌ده اوقوسون. چنلاب أیتکانده آلار بارسی‌ده بالا ئلی! (مالای اوت کوتەروب کره. بولمه یاقتروب کیته. صالح چای اچه، مالای چغوب کیته).

صالح ـ قایماق ناچار توگل. (قایماق آشی. طوروب دفترلرنی آلوب توزاتورگه طوتنه. بر دفترنی قولینه طوتوب). صادق مالایینقی. بر آی ترتیب برله اوقوغان مالای نیچك یازا ایکان. قاریق ئلی. (قولینه قلم طوتا). ئەه آلای ایکان! (توزاتوب) ایجك بیك ضرر ئیته! اصول صوتیه بلمی! قارا، مالای نرسه یازغان! یارار توزەلور ئلی. (ایکنچیسن آلوب). مونسی

نیندی؟ ئه . . . مونسی آرتدروبراق جیبه‌رگان . «حقنی» «حاق» دیب «خلق»نی «خالق» دیب، میرزالرچه یازا. ئلله میرزالر نسلندنمی؟ (شول آراده بر کشی کیلوب کره).

کشی — السلام علیکم!

صالح — وعلیکم السلام.

کشی — (ایسکی‌گنه بیللی طوندن. کیز قاطادن آول موژیقی ـ کسه‌لرین آقطاررغه طوتنوب). مونه خلفه میکا شول یازولارنی غنه اوقوب بیرئلی. (اشتان کسه‌سندن یازو ئزلی). آلوب‌بولمی. ئه بولدی، مه! (بر ایکی یرطق کاغد آلوب صالحقه بیره).

صالح — اوطور (دیب اورون کورسه‌ته).

کشی — یارار رحمت باصوب ده طوروومن! ایرته‌گه بازارغه بارغه تلیم ده... اللهغه طابشروب بر آطنی صاتیم دیگان ایدم. آزق قیبات‌باری بر قش‌چغاروب‌بولمی (صالح اوق صالح برآزه‌ن صوڭ بر کاغدگه کورسه‌توب). مونه مونسی صاری آلاشا طامغاسی : اوڭ قلاغی یارغان، یاشی اون دورتده دیگان.

کشی — ئه آنسی بولمادی. اول ایسکی آط یازووی، صاتقان آطنقی. مین اول آطنی تگی آچلقلاء احمدی‌لرگه صاتقان ایدم، یاخشی آط ایدی حیوان. (صالح قاراب طورا). منه، طن‌ده آلماینچه ایکی ساعتده شهرگه باروب جیته ایدی. انم صالداتقه کیتوب باردی، آنارغه بورچلاندق، اول آراده آزق بیك قیباتلاندی. صاتماینچه بولدرا آلمادم ــ (صالح ایکنچی‌سون اوقوب). مونسی اویده طوغان جیران بییه. سیگز یاشنده طامغاسی یوق!

موژیق — مونه شول کیره‌ك ایدی. رحمت خلفه! بزنڭ، ئلی قارا کشی، اوزبز اوقوب بولمی. مالاینی اوقوتدم، اوقوتدم. یازو طانورلق بولمادی. صوفی آبزیدن اوقودی.

صالح — نیچه یل اوقودی؟

موژیق — بلمیم بیش آلتی یل اوقودی.

صالح — (کولوب). مونه، مینم شاکردلرم حاضر بر آی اوقودیلار یازو طانی باشلادیلر. طاغی ایکی آی اوقوسه‌لر نیندی یازونی ده اوقورلق بولالر.

موژیق — اول وقتده موندی ماشینا برله اوقوتو یوق ایدی. صوفی آبزی‌غنه اوقوته ایدی. اول وقتده مسلمانچه‌غنه ایدی.

صالح — حاضر روسچه منی؟

موژیق — مین بلمیم شولای دیلر، قارا طاقته برله بسم الله‌سز کتاب برله دیلر. سبق اوقوتقان اوچون ژالونیه‌نی بولیغین مارجاسی بیره‌می؟

صالح — نیشله‌ب بولیغین مارجاسی بیرسون. میکا شهیدوللین‌لر بیره.

موژیق — بزنك خلق بلور بلمه‌س سویلی ایندی شونده.

صالح — ئلی سین بازارغه بارام دیگان ایدك، مونه، میکا شول کاغد برله دارو آلوب قایت ئلی. (ریتسیپنی طوتوب طورا).

موژیق — بلمیم مین آلا بلورمن میکان صوك؟ مینم بیت ئلی باروومده ایکیلی. بارسه‌م سوزده یوق ایدی.

صالح — یاری آلای بولسه.

موژیق — خوش رحمت. (چغوب کیته).

صالح — سینك وقتکنی بر نیگه صانامی. اوزی بیش مینوتقه آپتیك‌که کروب چغارغه‌ده آورسنه! (طاغن برنی یاصاب اچه‌ده. توزاتورگه طوتنه).

مونه، مین اوزمنڭ خدمتم برله شولارنی آغارترغه کیرەك. مونه مین شولارنڭ کوڭلندەگی اوشانماونی بتررگه کیرەك.

شول معارف مدنیت دشمانلرین معارف مدنیت قلی ایتارگه کیرەك آقرنغنه بارده بولور. (برسی آرتندن برسن دفترلرنی توزاتوب چیتکه قویا بارا. شول آراده قولینه چاینك طوتوب بر قارچق کیلوب کره.)

قارچق — ایسانمی ببکام؟ حامات و افام — (محمد وفام) بابارغه ئیگون تییاب بازارغه بارغان ایدی. آطمز آوروب قایتدی، بردن بر آطمز ایدی. اوشکروبکنه بیرسەنه بالاقایم. (چاینیکنی صالحقه بیره.) طوزلی صو. آونیده آونی، اولمەسەگنه یارار ایدی. کوز کونی ایمانه تولەرگه قرقمشمزنی صاتقان ایدك بو یل قولونیده بولمادی. بردن بر آطمز! کرەشین زیارتی یانندن ئەیلەندروب قارادیلار فائده بولمادی.

صالح — مین اوشکرودن نی فائده بولور. مین اوشکره بلمیم ابی!

قارچق — آلوب کیلورگه آقچەم بولمادی. مونه اوزگه جب کیتردم بیك اخلاص برلەگنه بەیلەدم اوشکورسنه، آطمز ترلسونله!

صالح — میڭا أبی بر نرسەڭده کیرەکمی مین اوشکره بلمیم، سز آنی آط دوقتورینه آلوب بارگز!

قارچق — ئە، اورسچەغنه بلەسگمنی؟ سین اوشکره بلمی سگمنی؟

صالح — بلمیم بلمیم! اوشکرودن باری بر فائده یوق. آط دوقتورینه ئیتگز!

قارچق — آلای بولسه صوفیغه باریم آناردن آط برەسندن اوشکرتیم! (جیین آلوب چغوب کیته).

صالح — بولار بتونلەی مینم کم ایکانلگمنی بلمیلر. مونی میڭا اوشکرترگه کیلگان. مونه مین شوندی اوشکرو توکرو یالغانلارین بتررگه کیلدم. ئەی نادانلق! مسکین آورغان آطنی مینم توکروم برله

یایسه ئلله نیندی بر صوقور صوفینك اوشکرووی برله ترلتمکچی بولا! آلای غنه ترلتوب بولسه بر کم ده اونار یل عمرلرین ئه‌ره‌م ایتوب اونیؤیرسیتیتلرگه کروب اوقوماس ایدی. نادانلق! نادانلق! بو قارانغیلقده بو نادانلق دریاسنده ئلله نی قدر اشلرگه کیره‌ك! ئلله نیچه یللر آرماینچه خدمت ایتارگه کیره‌ك. (طاغن دفترلرین توزاته شاقتی‌غنه وقت توزاتکاچ بر یکت کیلوب کره).

یکت ـ السلام علیکم!

صالح ـ وعلیکم السلام.

یکت ـ بیك ایسانمی ملا آبزی، مین سینی ایرته‌گه ملا یانینه چاقررغه کیلگان ایدم.

صالح ـ قای وقت؟

یکت ـ ملا آبزی ساعت ۱۰لرده دیدی.

صالح ـ یوق میندن بولمی. اول وقتده مینم اشم بار مین اول وقتده اوقوتام.

یکت ـ اتی قالورغه أیتمادی.

صالح ـ أیته‌مه‌سه مین اول وقتده مکتبده بولام دیم‌بیك رحمت!

یکت ـ بارغاچ رحمت بولور. آشقه بارغاندن ئلله نی بولماس ئلی. صوفی آبزی‌نك‌ده شاکردلری بارده اول بارا.

صالح ـ مین‌بارا آلمیم. اوقوتو وقتنده آلای کیتوب یوررگه‌یارامی.

یکت ـ بزده مکتبده اوقودق‌ده ملا آبزی بر وقتده آش قایتارمادی. سین بیگره‌ك زور بولغانسك آشدن‌ده ئلوغ ایکانسك (یکت چغوب کیته).

صالح ـ (طوروب یوورگه طوتنه). مونه بولار برله نیشلیسك ایندی! مونسی اوزینه طاغن بر تورلی منطق برله کیلگان. مینم

سبق وقتنده سبق طاشلاب یرماوم مینم آشدن‌ده ئلوغلغمدن ایمش بار بولار برله سویله! طورغان صایون نادانلق اوزینک یه‌مسز یاقلارین کورسه‌ته بارا. طورغان صایون خدمت میدانی کیڭه‌یه بارا بیك کوب اشله‌رگه کیره‌ك. (اویلاب طوروب) آنك قاراوی مونده صاچلگان علم مدنیت اورلغی اورمان ئه‌رچوب صاچلگان ییر کبك بر اورلقدن ملڭ بورتوك بولور. قارانغیلق نی قدر قوّتلی بولسه اوت‌نڭ یاقطی‌سی شول قدر آچق بولا. آنك قاراوی آنك فائده‌سی شول قدر کوب بولا! مونه مونده بو قارانغی دنیاده مینم مکتبم ئلله‌نی قدر یاقطیلق طاراطور ئلله‌نی قدر فائده ایته‌ر

(اشقافنی آچوب بر کتاب آلاده اوقورغه طوتنه. بر آزدن صوڭ قولندن بر بالا طوتوب بر کشی کیلوب کره. کشینڭ قولنده کتابلر).

کشی — (آچولانغان طاوش برله). مونه خلفه بو مینم مالاییم شونك اوچون سینك یانڭه کیلدم. آڭارغه نیك کشی توسلی اوقوتماینچه آرباچانا اوقوتاسڭ. بز ده الحمدلله یاش وقتده اوقودق، تیره‌یاقده مشهور کشی ملا احمد آبزیدن اوقودق. اگر بر سوزگه‌گنه یاڭلش معنی بیرسه‌ڭ بر قلاقغه‌صوغوب جیبه‌ره ایدی ایکنچی قلاقدن قان چغا ایدی. مونڭ شیکللی آربا چانا اوقوتمی ایدی.

صالح — سینڭ اوغلڭ‌ده زورایغاچ معنی‌لی کتاب اوقور آنی ئلی ترکی طانیماینچه بیت معنی‌لی کتابقه توشرر حال یوق.

کشی — آلای بولغاچ آڭارغه‌نیك ایمان شرطندن باشلاتمادڭ؟ مین اوزم اویده یوق، خاتون‌قز نی بله؟ ئلی کیچه‌گنه‌قایتدم اوغلمنی طڭلاتوب‌قاراسه‌م بر نرسه بلمی. ایمان اوقوتورغه تله‌دم آنی بلمی، ایجك اوقوتورغه تله‌دم آنی بلمی.

صالح — بز شول آلای باشدن‌اوق بالانڭ باشین واطوب ایجك اوقوتمی‌مز، ئلگری ترکی طانتامز.

کشی — بزگه شول سینك آرباك چاناك کیرەك توگل، بز آربا چانانی اوزمز یاصیمز. مونه مینم اوغلمنی ایسکیچه اوقوتسەك اوقوت اوقوتماسەك کیرەکمی صوفیغه بیرەم.

صالح — سین آبزی یوقغه قزاسك بر آیده ارنملك حرف طانلدی. ئلگریگی اصول برله بر آیده طانی آلا ایدی‌می.

کشی — تیز طانیسه تیز اونوطور. مونه شولای اوقوتامسك؟

صالح — یوق. مین آلای اوقوتوب بالالرنك باشین چرترگه کیلمەگان.

کشی — اوقوتماساك کیرەکمی (کتابلارین کوتەروب بەرەده چغوب کیته)

صالح — (برآز عجبکه قالوب قاطوب طوراده کتابنی ایدەندن آلوب اوستەلگه قویا). اوز فائدەسین اوزی آڭلامایچه نی قدرضرر ایته! بالاسی نیندی یاخشی اوقی ایدی. آنی حاضر ایندی صوفیغه ایلتوب باشین چرترگه تلی.

نادانلق نانلق! آتاسینك نادانلغی، اوزین بیك کوب بلەم دیب اویلاوی آرقاسنده بالاسی مسکین نادان قالورغەکیرەك. اول اوقو اوقوتو قاترژنی اش کبك بولماسه آنی اوقوده توگل دیب بله. مونەمین‌ده آنك ملا احمدآبزیسی توسلی بر قلاغینه صوغوب جیبەروب ایکنچی قلاغندن قان چغارسەم بلکه یاخشی معلم بولور ایدم (اویلاب طوروب). یوق، مین شول مونده زبانی بولورغه کیلمەدم. مین مدنیت معارف طاراتورغه کیلدم. علمنك آچی آغو بولماینچه بالدن‌ده لذتلی ایدوکین اثبات ایتەر اوچون، «آبر، بئر، برەئنك زمانەسی اوتکانین بلدررگه کیلدم. (طاغی کتابن آلوب اوقورغه طوتنا. مالای کروب صاماوارلرنی جیشدروب آلا. بر آز اوق، شول آراده قزل‌غنه موینینه شارف اوراغان بیلینه قزل بیلباو بوغان بر یکت قولینه بر بەیلەم کلیندر کوتەروب کاغدگه تورگان بال طوتوب کیلوب کره. صالح ایسی کیتوب قاراب طورا).

یکت — ایسەنمی؟

صالح — اللهغه شکر!

یکت — سینڭ یا نیگە کروب اوطریم دیدم. یگت کشیگه کوڭلسزدر دیدم.

صالح — کوڭلسز توگل. مینم اشم بیك کوب. اچ پوشارغه بوشار حال یوق.

یکت — ئەیدە ئلی صاماوار قویدروب جیبەر ئلی! بال برله اوزڭنی صیلیم ئلی.

صالح — مین حاضرگنه اچدم. تلەسەڭ سیڭا قویدریم. اوزمنڭ اچەسم کیلمی.

یکت — بال برله اچەرسڭ ئلی. مین صیلارغه دیب کیلدم. چیتدن کیلگان کشی کوڭلسزدر دیدم. قزلر برلەن‌ده طانش توگلدر دیدم.

صالح — مین مونده قزلر برله طانشورغه دیب کیلمادم، معلم بولوب کیلدم. اچەمسڭ قویدریم‌می؟

یکت — قویدر، سویلەشوب اوطوررمز ئلی. (اوستین تیشنه)

صالح — (دیوارنی قاغا. [شول آراده مالای کیلوب کره).

صالح — صاماوار یاڭارت ئلی.

مالای — یاری مکتبده میچ یانا، حاضر قایناتام.

یکت — (اوطرا. کسەسندن بر ئلله نیچه تورلی بویاو برله بویاب بترگان قزلر خطی آلوب صالحقه بیره). مه اوقی ئلی! (صالح اوقی). شب‌می؟ مونه شوڭارغه قارشی خط یازارغه کیرەك. سین بیك توشرتوب کتاب بەیتلری برلەگنه یازوب بیر ئلی. سینڭ بویاولی قاراڭ بارمی؟

صالح — قارام بارده مین آندی خط یازاده بلمیم یازاسم ده کیلمی.

یکت — سزده آندینی یازمیلارمنی؟ آلای بولسه اوزگچه یازوب بیر! بر فورما بولسون!

صالح — مین یازا آلمیم.

یکت — سین میندن قورقما مین سر صافلی تورغان یگت. بوگون بولماسه ایرته‌گه یازارسڭ. مونه چای اچیك‌ده قزلر کیچ اوطرغان بیرگه باریق. بیك شب قزلر برله‌اوزگنی اویناتورمن.

(شول آراده مالای صاماوارنی کرته).

صالح — (مالایغه). چای صال. (مالای چای صالا، چای اورنی حاضرله‌ب چغوب کیته).

صالح یکت‌که چای یاصاب بیره اوزی اچمی. یکت کسه‌سندن بر بوطیلقه آراق چغاروب، برده صورامایینچه نیتمایینچه ستاقانغه صالاده صالح‌قه بیره).

صالح — مین أچمیم!

یکت — نرسه‌اچمیسڭ. مونده بر کم یوق سین میندن‌قورقمه! اچوب جیبه‌ر.

صالح — یوق، یوق. یوقنی سویله‌مه! ئلله سین مینی تیلیگه صانادڭ‌می؟ (یگت اوزی أچه).

یکت — سین ئلی ئلله نی قیلنه‌سڭ؛ بز نڭ مونده یلنڭ یلنه خلفه بولا ایدی. برده بولای قیلانمیلر ایدی، یاشی جیتکان یگتلر چقمایینچه خلفه یاننده یاطالار ایدی. (اوزی چای أچه. صالح‌قه) سین نیك اچمیسڭ. أچ ئلی بال برله، بال بیك یاخشی.

صالح — مینم أچه‌سم کیلمی.

یکت — سین قزق کشی. خوجه اچمه‌گاچ مین نیشله‌ب اچوب اوطریم. خیرلی بولسون. آلای بولسه ئه‌یده قزلر یانینه بارامز.

صالح — مین نرسه‌گه باریم آنده.

یکت — مونه سوز! قزلر یانینه نرسه‌گه بارلر، کوڭل آچارغه‌له

صالح — یوق مین بارمیم.

یکت — (طوروب کیته باشلاب) سین بزگه سرنی بلگرتمه‌سکه تلیسڭ. بزدن قاچوب یورمکچی بولاسڭ، یوق آنسی بولماس، بز مونده‌غی اشنی بارین بلوب طورامز.

صالح — بلگز مینم یاشرن اشم یوق.

یکت — بزنڭ مونده خلفه‌لر بزنڭ سوزدن چقمیلر ایدی. بز قزلر یانینه بارسه‌ق آلارده بارلر ایدی. بز اوطرشلر یاصاسه‌ق قالپانیاغه (قامپانیا) کره‌لر ایدی. سین بیت اوچیتل سیڭا کشیدن قورقوب طورورغه توگل؛ سین پادشاهلقدن ژالونیه آلا تورغان کشی.

صالح — مین بر کمدن‌ده قورقمیم اوزم تله‌میم.

یکت — یوق سین ایته‌ڭ آستن یوروتمکچی بولاسڭ. تله‌مه‌گاچ نیك صلاحی قزینه کتاب بیردڭ؟ ئه ئله کدکمی؟...

صالح — مین سیڭاده بیره‌م. اوقورغه بیردم.

یکت — بزدن قاچروب یوروتمه، باری‌بر بولدرا آلمازسڭ. (چقعا باشلی).

صالح — بو نرسه‌لرڭنی آل! (کلیندر بال شیشاغه کورسه‌ته).

یکت — سیڭا بوله‌ڭ بولسون. مین کیتکاچ اچه‌رسڭ.

صالح — میڭا سینڭ بوله‌ڭڭ کیره‌ڭ توگل. آل. (آلوب بیره).

یکت — (کسه‌سینه طغا طغا) یارار. قایتقان مالده برکت باردی. بزدن باشقه بولدرا آلمازسڭ. (چغوب کیته).

صالح — (یالغز قالوب) منه نیندی ناخال! مکتب‌نی قاباق دیب بلگان. مینی اورام بوینچه اوسترەب یوروب قزلر تره‌زه‌سی

توبنده قاطرغه تلی. سین معلم توگل، اوچیتل ایمش. اوچیتل بولغاچ تله‌سه‌ڭ نیندی ناچارلقنی قیلورغه یاری ایمش. مینم اوقورغه دیب بیرگان کتابمدن نیندی معنی‌لر چغارمقچی بولا! قایدن بلوب اولگرگان. کتاب بیرگاننی بلگاچ‌ده مینی اوزینه ایبده‌ش دیب بلگان‌ده بوتیلقالر کوته‌روب مونده کیلگان! مونه قباحت! (ئیدن بوینده یوررگه طوتنه) نی قدر وقتمنی ئه‌ره‌م ایندی، نی قدر کیفمنی جیباردی‌بارسی ده‌نادانلق! بارسی ده نادانلق! (شول آراده بر کشی کیلوب کره).

کشی ــ السلام علیکم. ایسانمی خلفه.

صالح ــ ایسانمی ذاکر آبزی.

ذاکر ــ مین سیڭا شادلق برله کیلدم. شهرگه بارغان ایدم سیرای ماایلرینڭ کیبتینه کردم، خاتونغه آلیابمالق آلاسی بار ایدی. مونه تگی کوزلکلیسی قاسما آرتنده گازیته اوقوب طورا. قایا گازیته‌گنی میڭا بیر ئلی. بزده معلم بار دیدم. قایان کم کیب صوراشقاچ بیردی. (گازیته‌نی چغاروب بیره).

صالح ــ (ترجماننی آچوب قارارغه طوتنه). منه رحمت. مین اوزم‌ده گازیته‌گه آنچه جیبه‌رگان ایدم، ئلی کیلوب جیتمی!

ذاکر ــ (اوطروب). جه ئلی، قارا ئلی، بزگه بربر منافیست (مانیفیست) یوقمی؟ پادشاه‌نڭ اوغلی فلانی طوماغانمی؟

صالح ــ یوق. (اوزی اوق).

ذاکر ــ قارا کوزین آلا آلمی. کوڭلسزدر سیڭا بزده. کشی برله‌ده قاتشمیسڭ ملالر برله‌ده دوست توگل.

صالح ــ یوق، توگل، مینم اشم کوب.

ذاکر ــ مینم‌ده اشم کوب‌ده کونی تونی اشلیم‌ده خاتون قوناقغه‌غنه کیتسه‌ده کوڭلسز بولا. سیڭا اویله‌نورگه کیره‌ڭ.

صالح — ياخشى قز بولغانده يارى شول.

ذاكر — ئى، قزنك سين ديگان‌ده جيلاگين طابامز. سين ئلى كوبمى ژالونيه آلاسك؟

صالح — بكرمى صوم.

ذاكر — كوب آقچه. بزنك مونده شهر آستى بولسه‌ده ياخشى كسب ايتوب بولا. كيبت آچارغه يارى. مشقت ديسه‌ك آقچه بيروب طوررغه يارى. مونه ئلى بزنك احمدجان صدرى‌دن بر صومنى ايكى صوم تولەرگه آلدى. اول بيت سينك يكرمى صومك قرق صوم بولا. طاغى ئيگون طاراتورغه يارى. حاضر منه ياكغى‌غه ديب آرشنى طوقسان تين بر تنكه‌گه آلالر بازارده آرش 42-44 تين، مونه اول قايا كيته.

صالح — يوق مين آندى اشلر برله ماتاشا آلميم. اول مينم اشم توگل.

ذاكر — سيكا برده ماتاشورغه‌ده كيره‌ك توگل. اويكده‌گنه ياطاسك. منه مين بارسون‌ده‌اوزم‌اشلى آلام. ئه‌يك اويله‌نوب جيبه‌ر. آندن صوك قارارمز. منه بله‌مسك خيرالدين قزى بيك شه‌ب بيت بيك اوقومشلى اول اوست باشى، جيهاز ديسه‌ك ايتوب بتررلك توگل.

صالح — ميكا معلمه بولورلق كيره‌ك.

ذاكر — بارن‌ده بولدرا.

صالح — اويله‌نودن مين كيرى طورميم يارارلق بولسه‌اويله‌نم.

ذاكر — سيكا يارارلق بولماغاننى سويله‌رگه‌ده يارامى.

صالح — منه مونده امين آولى يراقمى؟ آنده مينم برله برگه اوقوغان شاكرد بار، مونه شونك ايله سويله‌شوب قاريسى بار.

مونه شوگارغه خط یازارغه کیره‌ك ایدی. شونی جیباروب بولورمی؟

ذاکر ــ بولا. بزنك فتح‌الدین ایرته‌گه بازارغه بارا، آنده آلار آولی کشیلری بولا.

صالح ــ آلای بولسه یازیم ئلی (اوطروب یازا).

ذاکر ــ بزنك مونك طوینی بیك شه‌ب ایته‌لر، اویله‌نگاچ آلایده سیگا بر کسبسز یارامی. ئه‌نه شول ئیگون اوله‌شودن فائده‌لیسی یوق. (صالح یازا. بر آزدن یازوب بیره).

ذاکر ــ آی آی سینی قارت ملا یاراطمی! بر کون آشده سویله‌ب اوطورا ایندی آلای اوقو حرام ایندی دی ئلی تیك بایلردن‌غنه شیکله‌نوب سینك آلده قویرقنی بوطی.

صالح ــ مین آگاردن بیك آز قورقام بیت آگارده اشم‌ده بیك آز. مه، (خطنی بیره).

ذاکر ــ یاری مین ئلی‌گه کیتدم خوش. (چغوب کیته).

صالح ــ بوسی مینی ئه‌ره‌م طماق یاصامقچی بولا. مینی بر پوط ئیگون بیروب ایکی پوط آلورغه اویره‌ته! قزق. بولار برسی‌ده مینی آگلامی. مین مونك کشی طاالارغه کیلماگان، مین علم معارف طاراترغه کیلگان. (یوروب). اویله‌نرگه یارار ایدی. یاخشی‌غنه قز آلغانده آنی معلمه یاصیسك اوزك معلم ئلله نی قدر خدمت ئیتوب بولا. واحد کیلسه آنك برله سویله‌شیم ئلی. چن‌ده معلم بولوب آولده طوررغه قرار بیرگاچ اویله‌نماینچه یارامی. یاخشی قزغنه بولسون بیك اوك اوقوماغان بولسه‌ده اوزم اوقوتورمن مین معلملکه اویره‌نگان حاضر. اول وقتده بو آول طانورلق بولماس، اوغلی دیسه‌ك اوغلی اوقوغان، قزی دیسه‌ك قزی اوقوغان. نیندی زوراش، نیندی زوربخت، اویله‌نه‌م. قزلر مکتبی آچام. بزنك بایلار مکتبکه آقچه قزغانمیلار اویله‌نه‌م.

اوزم اوچون گنه توگل خلق اوچون اويله‌نه‌م.(شول آراده برمالاى كيلوب كره).

مالاى — السلام‌عليكم، معلم آبزى‌سينى مونچه‌غه آلورغه كيلدم.

صالح — مونچه‌غه؟

مالاى — ئيبو. ئلگرى مونچه‌غه آننارى آشقه.

صالح — يارى مين كولمك شطان آليم ئلى (صندوق آچوب كولمك شطان آلاده كيينه مالايغه) صووق توگلمى؟

مالاى — توگل. آط برله كيلدم.

صالح — (كيينوب بتروب). مونه، مين صالا خلفه‌سى‌مونچه‌غه كيتدم.

پرده توشه.

ایکنچی پرده

مکتبنڭ صنف بولمه‌سی. زورغنه بولمه. پارتالر بر طرفقه اویولگان. بر قارچق آش اورونلری حاضرله‌ب یوری.

قارچق — یازمش دیگن، ئلله قایده طوغان، ئلله قایده اوسگان کشی بزنڭ آولدن کیلوب اویله‌نه. دورتنچی قات کوکده نکاح اوقولغان بولغاچ، بر اش اشله‌ر حالڭ یوق، طوغاندوق صاچی صاچقه به‌یله‌نوب طوغان شول... منه، قایچان کیلدی، قایچان بزده طورا باشلادی، طوی‌ده ئیته، آنناری بالالاری بولور. آنناری اوزلری قزلرین بیررلر، اوغللارین اویله‌ندررلر. مونه، شولای ایتوب عمر اوتوب ده کیته. مین‌ده بر وقتنی یاش قز ایدم. آنناری صفاغه کیه‌وگه بیردیلر، عمر ایتدك قارتایدق، اول ئولدی. منه، مین قالدم. الحمد لله اوغللارم یاخشی. آلای‌ده اون‌ایکی اوغلڭ بولغانچه، بوکری ایرڭ بولسون دیلر. درست شول! بو، دیم، اوزی خلفه کشی کتاب قرآننی ده اوقی. اوزی تلگه باشقه‌ده بیك چیبه‌ر. نیك صوڭ ئلله نیندی اورسچه اوقوتولار برله ماتاشا ایکان. (پارتالرغه کورسه‌توب). قارا ایندی بولار نرسه‌گه؟ اوروس شقولاسنده شولای‌دی شول. مونه، بالالارنی شونده تزوب اوطرتالوده‌دی، اوقوب بترماینچه بر قایده چغارمی‌دی. قارا طاقتا دیگانلری قایا صوڭ؟ بو پوچماقغه قارادم مونده یوق، مونسینه قارادم مونده یوق... قایا صوڭ؟ (پارتالر یانده قارا طاقتا کوروب). ئه.. ئه‌نه شولمی ئلله؟ (باروب). شولدر آخری. بسم الله الرحمن الرحیم. (یانینه توکرنوب). تفو!! تفو!!

(آقرتنغنه بارماغن تييروگه تلىده قورقا). يارب خواجه بهأ الدين. (طاغى قولن آلا).
كوڭل قورقه! منه، شوڭارغه آقبور برله يازوب قنه كورسه‌ته‌ده‌دى حاضر اوقورغه طوتنه‌لاردى. بسم الله أيتسه‌ڭ بلميسڭ‌دى! شيطانى بسم الله‌دن قاچا كوره‌سڭ. مونه، شوڭارغه يازسه‌ڭ ئلله نيندى ايسابلرنى چغاروب بولادردى. سحرلى طاقتادر شول. (شول آراده صالح كيلوب كره).

صالح — أبى تيزره‌ك حاضرله! قڭغراو طاوشى ايشتله كيلورگه چقدبلر. آشڭ صووڭ حاضرمى؟

قارچق — بارده حاضر. صاماورده قايناغان! ئلى صوڭ نكاح قوطلارغه كيلمه‌ديلرمى.

صالح — كم كيله؟

قارچق — سينڭ شول مونده آتاڭ يوق، سينى اويره‌توچى يوق. مونه، نكاح اوقولدى ديب سيونچى آلورغه كيلورلر.

صالح — سوينچيگه نرسه بيررگه كيره‌ك صوڭ؟

قارچق — آنسى سينڭ اش.

صالح — نرسه بيره‌لر صوڭ؟

قارچق — آنچه بيره‌لر. ايبير بوله‌گى‌ده بيره‌لر. كم نى تلى شولاى بيره.

صالح — كوبمى بيره‌لر؟

قارچق — حاللى حالنچه.

صالح — ميڭا كوبمى كيره‌ك.

قارچق — مين بلميم بيت كوبمى بيرسه‌ڭ شولاى يارى صوراب آلميلار.

صالح ـ صوراب آلماغانلارین بلەم. عادتدە نیچك ؟

قارچق ـ بردە بلمیم، بزدە موكغنچە قارا طاقتا برلە اوقوتوچی کشی اوبلەنگانی یوق ایدی.

صالح ـ قارا طاقتانك آنی قاطشی بارمنی؟ بایلار کوبمی بیرەدە فقیرلر کوبمی بیرە ؟

قارچق ـ تورلیچە .

صالح ـ منە، مین ایللی تین بیرسەم یاریمی؟

قارچق ـ یاری.

صالح ـ ئللە آز بولامی؟

قارچق ـ آز بولا دیسەڭ کوبرەك بیررسڭ.

صالح ـ مین عادت نیچك دیم .

قارچق ـ ئەیتەملەسە، حاللی حالنچە.

صالح ـ (چیتکە قاراب) موناردن بر عقللی سوز آلور حال یوق. (قارچققە قاراب) طاغی نیندی عادتلربار، سین شولارنی اویرەت.

قارچق ـ مونە، چیتکنی بیك طغز ایتدروب آیاق اوراوچینی صولاب کییەرگە کیرەك. بیلباونڭ اوچین یاشررگە کیرەك.

صالح ـ آلار نرسەگە؟

قارچق ـ مونە بیکەچك کیەونی تیشندررگە کیرەك، بیلباو اوچین تیز طابماسە اوكماغان بولا. مینم قارت مرحوم، الله قبرین کیڭ قیلسون، قزل بیلباو اوراغان ایدی. مونە، ئزلیمدە ئزلیم اوچین طابا آلمیم، قولم قالطری باشلادی. منە، نیشلیم ایندی طابامی دیب طورغانلاغنە، اورسچەلاب سوکدیدە یا کاغمە صوغوب جیبەردی.

کوزیمه اوطلار کورندی. شوندن آنڭ اونندن قورقوب قالدم مونه، اول أوّل کوننی ئوك خاتوننی قورقتوب قویاراوچون یاصالغان. ئه‌نه، بزنڭ کیلونلر ایرلرندن قورقمی. مین قارتمدن قالطرابقنه طورا ایدم.

صالح — کرگاچوك صوغشورغه طوتنورغه‌منی؟ یوق میندن بولماس. چیتگی ده شونڭ اوچونمی؟

قارچق — بزده عادت شولای. خاتونلرنی أوّل کونده قورقتوب قالسه‌ڭ قالاسڭ، بولماسه باشقه‌باصالار. مونه بزنڭ کیلونلر ایرلرن بر نیگه‌ده صانلامیلر. آنناری اول سینڭ بورکنی باشینه کییه‌رگه تله‌ر، سین آنی کیدرمه، اول باش بولورغه تله‌وی بولا!

صالح — مین آندی یالغانلارغه اشانمیم. ئه‌یده کیسون.

قارچق — آنسی اوز اشڭ، آنناری قزنڭ ایشگی توبنده بر خاتون ایشك طوتوب طورر آکارغه بوله‌ك بیررگه کیره‌ك.

صالح — کوبمی.

قارچق — حاللی حالنچه.

صالح — یاری.

قارچق — آنناری ایرته طورغزوب مونچه‌غه جیبه‌ررلر. مونچه‌غه کیتکانده اورون قاراوچی خاتونغه توشه‌کگه آقچه‌می بوله‌کمی صالوب کیته‌رگه کیره‌ك.

صالح — مونسی‌ده حاللی حالنچه‌می؟

قارچق — ئیبو. طاغی مونچه‌غه کرگاچ، مونچه قاراوچیغه صالورغه کیره‌ك.

صالح — شونڭ برله بته‌می؟

قارچق ــ توشه‌كگه مونچه‌غه اوچ كونگه قدر صالورغه كيره‌ك. آننارى قائن انى‌لرگگه په‌كيلر قاين سگلللرگگه كوشه‌نلر ايننكلر صابونلار آلوب بارر غه كيره‌ك.

صالح ــ آلار بارسى‌ده بار. قاراب بولسه يارى. (قيگغراو طاوشى ايشتله شول آراده طاوشلر ايشتله).

قارچق ــ كيه‌و آلورغه كيلديلر. (صالح چغا) همه‌سى حاضر صاماوارمنى‌غنه كيتريم، اول‌ده چغارغه‌تلى. (شول آراده ايكى يكت بر ۱۷ لرده‌گى مالاى كيلوب كره آرطلرندن صالح كره).

صالح ــ ئه‌يده‌گز! ئه‌يده! (قارچق يانينده طورا).

يگتلر ــ السلام عليكم.

صالح ــ وعليكم السلام. (يگتلر حاضرله‌گان اورونغه اوطرالر دعا قيله‌لر.)

يگتنك برسى ــ طويلار مبارك بولسون!

صالح ــ شولاى بولسون. سلامت كيلديگزمى؟

يكت ــ الله‌غه شكر. سيگا كوته‌رگه بيك يامانصو بولماديمى؟ (اوزى كوله).

ايكنچى يگت ــ قاوشرغه اوزاق قالمادى. (شول آرده قارچق، صاماوار آلوب كره صالح چاى ياصى، اچه باشلى‌لار).

صالح ــ آشاب اچگز مين مونده‌غى عادتنى بلماگانگه آش صوده حاضرلته بلماگانمن ئلى. واحدقنه شونك آزراق ره‌نله‌دى.

يگت ــ يارى بيك ياخشى. مونسى اوزا. كيه‌و يوللغين‌غنه كربره‌ك آل!

صالح ــ واحد ئلله نرسه‌لر آلوب يوررودى بلميم نرسه‌در.

صالح ــ اول بولسه بولدرر. اول ئلى آنك طويك آتا بولوب اوطورامنى؟

صالح — ئیبو.

یگتنڭ برسی — بیگرەك یاشلی آتا بولدی. (کولشەلر صالحقه).

سینك ریۋالۋیر فلانڭ بارمی ؟

صالح — نرسەگه اول؟ یوق.

یگت — بزده موشقاتان‌غنه بارده ریۋالۋیرده بولسه ایکیدن آطار ایدك. بزنڭ مونی قزیورطینه کرگانی آطالار، پورخ طاوشندن شیطان قاچادردی. — [illegible]

صالح — بزدەده آطالار، لکن مین شیطانین ایشتماگان ایدم

(شول آراده بیك چاوب بر مالای کیلوب کره.)

مالای — خلفه آبی، نکاح اوقودیلار! (آنڭ آرتندن‌اوق طاغی بیش آلطی مالای کیلوب کره کرگانی بر، نکاح اوقودیلاردی.)

صالح — (یانلارینه باروب کسەسندن پرتمانیتن چغاروب) قایسیگز ئلگری کیلدی ؟

مالایلار (بارسی‌ده)مین! مین! مین. (بارده آقچەغه طابا قولین صوزالار.)

یگتلرنڭ برسی — ئەنه، قزل بیشمتلی مالای ئلگری کیلدی.

بر مالای — اول توگل مین.

ایکنچی مالای — مین بارسندن‌ده ئلك کیلدم‌ده مینی عبدالله صوغوب یقدی.

طاغی بر مالای — مین ئلك أیتدم.

صالح — مونده سزنڭ اوچوگزنی طابار حال یوق.

مالای — مین.

۲نچی مالای — مین.

۳نچی مالای — مین، مین، مین (طاوش.)

صالح — مونه، مه‌گز، بارگزغه‌ده تیگز بولسگز، سز بیشه‌ومی؟ اوطورزارتین تیه. (مالایلار چقوب کیته‌لر صالح کیلوب اوطروب طاغی چای یاصی).

یکت — مونه حاضر اش بتدی ایندی، قز سینکی بولدی. حاضر قورقرغه یارامی.

صالح — آشاگز ئلی. (شول آراده طاغی اوچ مالای کیلوب کره.)

مالایلار — خلفه آبی‌نکاح اوقودیلار. (یکتلر قچقروب کوله.)

یگت — صوگغه قالدگز ایندی سوینچینی آلدیلار.

صالح — طوروب طوقتاگز (کسه‌سندن آقچه آلوب) مه گز! (همه‌سینه‌ده آقچه‌لر بیره مالایلار چغالار.)

یکت — سین کیه‌و بوللغی دیگان آقچه‌نی مالایلارغه بیروب بتردمه! (چای اچه‌لر شول آراده طاغی بر یکت کیلوب کره قولنده بر توین.)

یکت — السلام علیکم.

صالح — وعلیکم السلام.

یکت — نکاح قوطلی بولسون! مونه سزگه طوی آشی جیبه‌ردیلر.

یگتلرنك برسی — بو ایندی، مونه، باباگنك خدمتچیسی.

صالح — (تویوننی آلوب). اوظ، اوطور.

خدمتچی — رحمت، مینم وقتم یوق، حاضر ملالار اینه‌رگه کیره‌ك. (صالح کسه‌سندن آقچه آلوب بیره).

یکت — خوش. (چقوب کیته.)

صالح — (تویننی تیشوب بولش صومصالار قاشقتشنی آلوب قوناقلار آلدینه قویا) مونه طوی آشندن آوز ایتگز.

یگتلر — یاری. بو سینگ الوش.

صالح — مونده سزگه‌ده جیته‌ر، میگاده جیته‌ر. (بارسی‌ده آشیلار.)

یگتلرنڭ برسی — سزده طوی شولای بولامی؟

صالح — شولای. بزده مونده‌غیدن شب بولا ئلی. بزده کیه‌و آلورغه اسکریپکه برله کیله‌لر.

یکت — بزده‌ده شولای بز سین یاراتمازسڭ دیدڭ. آلایده اسکریپکه بار، یولی آزراق طارطقالادق. بز ئلی آنی چاناده قالدروب کردڭ. یاراسه بار ئلی، نجمی، آلوب کر ئلی.

صالح — یاری نیك یاراماسون. (ایکنچی یکت طووب چغوب کیته شول آراده یاش یکت چینایاغین قابلی.)

صالح — اچ ئلی عبدالله.

عبدالله — جیندی رحمت.

یکت — اچ، صیلاغانده صیلان! آنناری اوزگه صیلارغه چیرات قالا. (یکت سقریپقه‌نی آلوب کره صالح طاغی چای یاصی یکت سقریپقه‌نی ایکنچی‌سینه بیره. تگیسی سقریپقه‌نی صزارغه طوتنا، ئلگری صزوب قاری آنناری اویناب جیبه‌ره بر آز اویناغاندن صوڭ).

یکت — جه ئلی، نجمی، معنی‌سین ئه‌یتوب جیبه‌ر ئلی.

(نجمی یرلارغه طوتنا سقریپقه‌چی قوشلا! اوزی اوینی).

صوصادم‌لای جانی صولار قایدای ❁ دریای صولارندن یوق فایدای
ئللیمسڭ بللیمسڭ ئلله‌ی بر خطلارڭ ژه‌للیمسڭ.
ایندی بزگه‌ی جانییم کورشو قایدای ❁ توشارمده‌ی کورسه‌م شول فایدای
ئللیمسڭ بللیمسڭ ئلله‌ی بغرم مینی ژه‌للیمسڭ.

(شول آراده واحد کیلوب کره. واحد یاش‌کنه بر یکت طولوپدن تیرله‌گان.)

واحد — (کرو برلن). مونه شولای! مونه شولای! (صالح‌قه) مین سیگا آتا بولا بولا یوده‌ب بتدم (یکتلرگه) سزنڭ ملالار بیك اوصال ایکان قرق

توشکه قول قویدردیلار. ئلی مین کیه‌و اوزاتاسی بار دیب رخصت صوراب چقدم. نیلک طوقتادلک ئه‌یده ایندی.(اوزی بیتندن تیرین سورته. یکت طاغی 'ویناب جیبه‌ره اویننی بارده طکلاب طورلار.)

واحد — سین قصقه‌راق کویلرنی اوینا ئلی.

یکت — طماق کیبوب کیتدی ئلی.

صالح — یاصاغان چایلک بار شونی اچ آننری اوینارسلک.

واحد — سکربیکه‌نلک طماغین چای برله یومشاتمیلار. اچکلنم توچکلنم نرسه‌لک یوقمی؟

یکت — ابوجهل قواسی.

صالح — مونده مکتبده یاریمی صولک!

واحد — سینلک بار بلگانلک مکتب! بزده مونلک طویلک بارده یاری. طویده شریعت‌ده یوق زاقون‌ده یوق.

صالح — مکتب بولماسه طاغی بر حال ایدی. مکتبنی اوزلک بله‌سلک معارف اورونی، آنی قاباقته ایله‌ندرگه یارامی.

واحد — یارار، سینکچه بولور. بار آشکنی قارات. سزگه کیته‌رگه وقت جیتده (صالح چغا).

واحد — مونذی ایشانلارنلک صوزینه قاراب یورسه‌لک دنیاده‌ده طورا آلمازسلک (اوزی باروب کارزینه‌دن بر بوتیلقا آلاده آچا، یگتلر قاراب طورالار). چینایقلرگزنی بیرگز ئلی. (بارسینه‌ده صالا). یه‌گز کیه‌و برله قز ایسانلگینه اچیلک!

بارسی‌ده — ایسه‌ن بولسونلار! (اچه‌لر).

یگت — مونه، بولای بولغاچ بتونله‌ی طویغه اوشادی. برنی ئه‌یتدروب جیبه‌ریلک ئلی. (اوینی باشلی).

واحد — تگی کرگەنچی طاغی برەرنی قاغوب آلیق.

(طاغی صالا. طاغی اچەلر شول آرادە صالح کرە).

صالح — (استا کانی کوروب واحدکە). مکتب بیت یاخشی توگل.

واحد — سین اوزنگنگ ایشانلغنی چیدکە قویوب طورئلی.
طوبدە مکتب‌دە یوق، ملادە یوق! یە ئلی اویناب جیبەر ئلی.
مین‌دە قوشلیم ئلی. (سقریپقاغە یرلیلار).

قاشنگ قارا کوزنگ کوک دی سیگا سویەر سوزم کوپ
آی جانی جلامە! جلاب اشلەر بولامی
سینگ جلاغانگ کوروب بنم کوگلم طولالا!

سویەر ایدم سوزمنی دی کورە آلمین اوزگنی
آی جانی جلامە! جلاب اشلەر بولامی؟
سینگ جلاغانگ کوروب مینم کوگلم طولالا!

(طاغی شول کویگە جرلیلار).

صالح — اچکز!

واحد — اچدیلر سین آشگنی قارات!

صالح — آش حاضر.

واحد — حاضر بولسە قارچغکە ئەیت آشنی بیرسون. (صالح چقا).

واحد — بز مونە موندە آزراق آش آلدی یاصاب آلیق ئلی.
(بوتیلقانی آلوب). بزنگ شاکرد خلقی موگغارغە «ماقبل» دی. یەگز
یگتلر چینایاقلرگزنی بیرگز ئلی. «ماقبل‌ەب» آلیق ئلی.
(چینایاقلرین بیرەلر بارسی‌دە اچە، قارچق کروب ساماوارلرنی جییوب آلا. یگت طاغی سقریپقا اوینی طاغی یرلیلار. شول آرادە قارچق آش آلوب کرە. آشقە اوطرالار. صالح کرە).

واحد — (صالحقە). — موندە حاضر بز سیندن باشقەدە آشارمز
سین بار، کیدین. (صالح چغوب کیتە).

واحد — یەگز ئلی یگتلر آشاب جیبەریك ئلی. (آش آشیلار
شورپانی بترگاچ واحد طاغی بوتیلقانی آلوب). مونە، مونسین بزنگ شاکرد خلقی

«مابعد» دی. یه‌گز ئلی مابعدلب جیببه‌ریك ئلی. (صالاده اچه‌لر. شول آراده قارچق بلش كرته).

واحد ـ آلای بولغاچ بو مابعد بولمادی. مین آش بندی دیب طورام. (ایسروبره‌ك). بو شورپاغه قاراغانده ما بعد بولسه‌ده بلش كه قاراغانده ماقبل بولا! آلای بولغاچ مونك ایكی حیثیتی بولا ایندی.

یگت ـ (آكلامایچه) ئه‌یده اوچ خاصیتی بولسون!

ایكنجی یگت ـ بو كون خاصیتلی كون! (آشیلار).

یكت ـ (آشاب طوقتاب). مونه، سین اینكانچی مابعدلیم ئلی.

(سقریپقانی آلوب اویناغه طوتنه. شول آراده صالح كیلوب كره. لول اویون بتكاننی كوتوب طوراده واحدنی چیتكه آلوب).

صالح ـ نیچك كیینیم؟

واحد ـ (ایسروك طاوش برله). قزدن كیلگان كولمك اشتان، آیاق اوراوغچلرنی بارسنده كیین، بوته‌نی نیچك‌ده یاری.

صالح ـ سین واحد شاقتی ایسرگان. صاقلان اویاتلی بولورسك

واحد ـ بوگون سینك طویمی؟ بوگون سینی موژیق قزینه صاتامزمی؟ بوگون اویات یوق! بار كییون. (صالح چغا).

واحد ـ یه‌گز ئلی یگتلر آشاگز ئلی. ابی! ابی! قایا مونده آش قارا. (قارچق ایت آلوب كره به‌لشنی آلوب چغوب كیته. طاغی آشیلار).

یكت ـ نیك كیه‌و آشامی؟

ایكنچی یكت ـ آنك كوكلی آشاوده منی ئلی؟

واحد ـ مونه، ایلتوب یابارمزده آشار ئلی. اول بزنی صیلارغه تیوش. (قارچق آش آرتی كرته آشیلار. آشاب بتره‌لر).

واحد ـ مونه، حاضر چن مابعد یاصیمز. (بارسینه‌ده صالوب بیره. اچه‌لر).

واحد — یه ئلی طاغی بر بییو کوین اویناب جیبه‌ر ئلی.
(یکت بییو کوین اوینی بر یکت بییی آنك آرتندن واحد بییی. ایسرگره کلر شول آراده صالح کیینوب کیلوب کره).

واحد — کیه‌و حاضر. (اویون طوقتی یگتلر کیئه‌لر).

بر یکت — (کیینوب). مین آطلارنی بورام. (چغا).

واحد — (کارزینه یانینه باروب آنی بیکله‌ب آلا. یکتکه). مونه، بو کیه‌و یوللغی. آلوب چغگز (عبدالله آلوب چغا. صالح اوطروب طورا).

یکت — ئلله برنی اوینیم‌می؟ (شول آراده آط بورغاندن صوك قنگغراو طاوشی ایشتله).

واحد — ئه‌یده برنی اویناب جیبه‌ر. (یکت اوینی. طوقتی. یکت صقریپقانی آلوب چغا).

واحد — (صالحقه). مونه، بوگون سینك طوی، ئه، بله‌مسك؟ صالح طوبی ئه؟ دنیاسین واتدرامز! مین کیه‌و یگتی. طوقته ئلی کیه‌و یگتی آطلارنی چغوب قاریم. (چغوب کیته).

صالح — بوگون یاڭا طورمشقه کره‌م. بوگون ئلگریگی شاکردلك عالمدن مڭگیگه اوزوله‌م. بوگون طورمشمنی جیگله‌یتور اوچون اوزیمه عمرلك ایبده‌ش آلام. آنك برلن قایغولارمنی بولیشور اوچون، شادلقلارمنی برله‌شر اوچون بوگون عمرلك بر دوستلق یاصیم. بوگون خلقغه خدمت ایته‌رگه طاغی بر یاڭا کشی آرتدرام. بو آولنك قزلارینه تیره یاقنك خاتونلارینه علم نوری صاچارغه بوگون اش باشلیم، بو کونگی کون مینم طورمشمك تاریخی کون، بو کونگی کون بو تیره‌نك علم معارف تاریخنده آطاقلی کون بولاچق! (شول آراده واحد کره).

واحد — حاضر ئه‌یده.

یگتلر — (کره‌لر). آطلار حاضر.

واحد ـ خوش صالح‌نك يگنلگی، خوش صالح‌نك ابركی! خوش صالح‌نك ایدیالی!

صالح ـ توگل! مینم ایدیالم یاقینلاشه‌چق، مینم ایـركم طازاراچق، مینم خدمتم زوراياچق!

واحد ـ (ایسرگه‌ك) ئیبو. سینك خاتونك شول اوینی باللار برله طوترسه ایركك طازاراچق. ئه‌یده صالح آطلار حاضر. سین حاضر یاكی دنیاغه كره‌سك. سین بزنك آتی كبك بر بویدن، آچقچ طوغری‌سندن، اویلارغه مجبور بولاسك. (یگتنك برسی طاغی سقرپیقانی اوینی شول طاوش برله چغوب كیته‌لر. قنغراو طاوشی ایشتله مطلق طاوشی ایشتله قارچق كیلوب كره).

قارچق ـ (تره‌زه‌دن قاراب) كیندیلر. قز قاتینه كیتدی. كشینك عمرنده برگنه بولا طورغان اش. بختلی كشی بولسه بوكون یاخشی كون بولا. بختسز كشی بولسه بوكون ناچار كون بولا!

قارا طاقتنا برله اوقوتا تورغان خلفه موژیف قزی قاطینه كیتدی. كوڭلگه بیك اوك یاطوب بتمی‌ده خیرلی بولسون.

پرده توشه.

اوچنچی پرده

صالح‌نڭ فاتیری. زورغنه اوی. صالاچه جیشترلغان دیوارلارغه سولگیلر ئلنگان. صندقلار، صاماوارلار، اوسته‌ل اوستنده کرهٔ مجسمه کتابلار دفترلر. صالح برله مرضیه سسیناغه قارشی اوطرالار. قارشی یاقده چبلدق قورولغان یاطاق بولمه‌سی.

صالح — یه مونه یاخشیلاب اوطور. حاضر اوقی باشلیمز.

مرضیه — یه اوقیق.

صالح — مونه، بتون ییر یوزینڭ نی توسلی ایکانلگین، نیندی ییرده طاولار بارلغین، نیندی ییرده دیگز بارلغین، یلغه‌لار بارلغین، قای ییرده نیندی خلق طورووین، آلارنڭ نیچك یاشاولرین سویلی تورغان علمگه جغرافیه دیلر.

مرضیه — میڭا نرسه‌گه کیره‌ك اول طاولار؟ مین آنڭ برلن نیشلیم.

صالح — سین آشقما. مونه شول جغرافیه‌نی بلگاچ بتون دنیانی اوز آولگنی بلگان کبك بلوب طوراسڭ.

مرضیه — مین اوز آولمزنی‌ده بتونله‌ی بلمیم، مینی قازلار یولقورغه یوروتمادیلر. ئلی بر کون کرلر چایقارغه بارغانڭ توبه‌ن اوچقه ایسم کیندی. آنڭ قارغا بالالاری بتون بولون‌غه جایلگانلر

صالح — یارار. تیك جییلسونلار. مونه شولای آولگنی بلوب طرو کیره‌ك بولغان شیکللی دنیانی بلوب طروده کیره‌ك.

مرضیه — نرسه‌گه کیره‌ك. ئلله مینی سین آول بوینچه ئیگون جییشدروب یوروتمکچی بولامسڭ.

صالح ــ سین ئله نرسه‌لر سویله‌مه ئلی. معلمه بولغان کشی ئیگون جییوب یوریدردی‌منی؟

مرضیه ــ صوفی خاتونی یون جییوب یورمی‌منی؟

صالح ــ سین صوفی خاتونی توگل، معلم خاتونی معلمه بولاسڭ! یه مونه شول معلمه بولور اوچون شول جغرافیه‌لرنی بلورگه کیره‌ك. یه حاضر أیت ایندی جغرافیه دیب نیندی علم‌گه ئه‌یته‌لر؟

مرضیه ــ (طورا باشلاب). طوقنه ئلی، مین قازان آستمنی قاراب کریم ئلی.

صالح ــ (طوتوب). اوطور اوطور. آنناری قارارسڭ. یه ئه‌یت جغرافیه دیب نیندی علم‌گه ئه‌یته‌لر.

مرضیه ــ جغرافیه دیب (بیك اوزون ایتدروب ایسنی). سین ئلی ئلگری سبق بیر، آنناری صورارسڭ. سیڭا بارسی‌ده بر یولی کیره‌ك.

صالح ــ مونه، شونده برگه اوقورغه کیره‌ك. اول وقتده سیڭا جیڭل بولا.

مرضیه ــ ئلی أیتمیم‌ئلی جه‌مه! کیچ که أیتورمن.

صالح ــ اول نی دیگان سوز! کیچ که ایتورمن! یه ئه‌یت!

مرضیه ــ میڭا نرسه‌گه صوڭ اول! سین مونه مینی معنی‌لی کتابقه کرت! (طورا باشلی). مونه، آلوب کیلیم ئلی مینم مرادالعارفینم بار.

صالح ــ (طاغی اوطرتوب). بو سبقنی اوقوغانده کوڭلنی قرقغه بورغه یارامی. ئلگری مونه مونی اوقیق، آنناری قارارمز. یه جغرافیه دیب ییرنڭ اوستنده‌گی یلغه‌لار طاولار دیڭگزلر آنڭ اوستنده طورا تورغان خلقلاردن بحث قیلغان علم‌گه ئه‌یته‌لر.

مرضيه — كيت كيره‌كمى! بزنڭ مونده ديڭگز بار منى؟

صالح — سين نيشليسڭ؟ عقلدن يازدڭمى ئلله؟ ئلگرى طـﯔلاب طور آننارى جواب بيررسڭ.

مرضيه — (طاغى ايسنه‌ب). مينم قازان آستم يانوب بتكاندر چغوب قاريم ئلى.

صالح — بتسون، بتسون! كيره‌گى يوق.

مرضيه — يايسه مونه آلغه چغوب يانوب طورا طورغاندر.

صالح — يانسون! يارار، آلاى بولسه جغرافيه‌نڭ نينندى علم ايكانون اوقى بلورسڭ ئلى مونه، حاضر، ييرنڭ نى توسلى ايكانلگين قاريق (كرهٔ مجسمه‌نى آلوب) مونه، يير شونڭ توسلى توگه‌ره‌ك.

مرضيه — توگاره‌ك؟! كيت آندن يوقنى سويله‌مه! يير توگاره‌ك بولادردى منى؟

صالح — سين ئليكى طـﯔلاب طور!

مرضيه — سين يوقنى سويله‌مه! يير توگاره‌ك بولادردى منى؟

صالح — مونه، يير شونڭ كبك توگاره‌ك. بو — ييرنڭ صورتى. مونه، بو توشلرى ديڭگز.

مرضيه — اول توگاره‌ك بولغاچ، نيك بزنڭ مونده توگاره‌ك توگل. ئه‌نه بزنڭ آول بتونله‌يى طابا كبك تيب تيگز.

صالح — يير بيك ظور شونڭ اوچون آنڭ توگاره‌كلگى كچكنه جيرده بلنمى! بزگه تيگز توسلى كورنه.

مرضيه — موڭارغه كم أيتوب، كم اشانسون ايندى.

صالح ــ مونه، اوقی توشکاچ اوزڭده اشانورسڭ ئلی. مونه، بولاری دیگـگز. مونه، مونده صو اورطاسنده قالغان اوطراولار (گره‌نی أیله‌ندروب). مونه، ییر شولای ایتوب قویاش تیره‌سنده ئه‌یله‌نه!

مرضیه ــ (قچقروب کوله). ییر ئه‌یله‌نه؟! آلای بولغاچ، اویلر نیك جیه‌رلمی؟ کیت یوقنی سویله‌مه! آلای بولغاچ دیگـگزنڭ صووی نیك توگلمی؟ اول قیامتده‌گنه بولاچق. قازانم اشدن چغوب بتکاندر! طوقته ئلی باروب قاریم ئلی! (صالح جیبه‌رمی. صالح قولی برلن قوچاقلاب اوطرا).

صالح ــ هوا باصقانغه کوره جیمرلمی. هوا بر قایا جیبه‌رماینچه باصوب طوتا!

مرضیه ــ کیت آندن! هوا باصوب طوررغه اول گیرمنی؟ کیت اوقومیم مین مونی‌ــسینڭ یوق نرسه‌لرڭنی! باشنی أیله‌ندروب. (طورا باشلی صالح جیبه‌رمی). والله مین أتیلرگه باروب کیلیم ئلی. اوزگه بال آلوب قایتورمن جه‌مه؟

صالح ــ (آچولانوب). یوقنی سویله‌مه اوطور.

مرضیه ــ الله، مینی أتیلرگه‌ده جیبه‌رمی. باریم ایندی؟ جه جیبه‌ر ایندی جانم! آنناری اوقورمن.

صالح ــ لغردامه! اوطور. (اوطرته) یه حاضرگه جغرافیه‌سی یارار. کیچکه اوقورمز.

مرضیه ــ الله، جای کونی ایکی سبق اوقیلارمنی؟

صالح ــ کیره‌ك بولسه اوچنی‌ده اوقیلار. بله‌مسڭ سیڭا کوزگه معلمه بولورغه کیره‌ك. یه ئلی دفترڭ قایا، املا یازیق ئلی.

مرضیه ــ (طورا برآز کیتکاچ) طوقته ئلی. مین قازانم‌نی قاراب کریم ئلی. (چغوب کیته).

صالح — آننارى قارارسڭ.

صالح — (یالغز). مونى نیشلەرگە کیرەك، هیچ احلاصى یوق. بر آیدن بیرلى اشدن چغوب بتدم. آزغنەدە آلغە بارمى. آندە میڭا اشانوب قزلار مکتبى صالا باشلادیلار. هیچ دردلندرر حال یوق! آنڭ بتون کوڭلى شول أتیلرینە بارودەغنە! (طوروب یوررگە طوتنە). مین بولاى بولور دیب اویلاماغان ایدم، اش بتونلەى خلاف فرض چقدى. شولایوق مونى اوقوتوب کشى توسلى ئیتە آلمامەسى؟ ئلله اوقوتە بلمیم‌مى؟ آلاى دیسەڭ اوزمڭ سگلمنى‌دە شول یول برلە اوقوتقان ایدم اول نیندى بولغان ایدى. مونە، حاضر چغوب کیتدى. اوقوماس‌اوچون ئلله نیندى حیلەلر طابوب کرر ئلى. (اویلاب طوروب). طوقتە ئلى مین آنى ایکنچى یول برلە اوقوتوب قاریم ئلى. ئلگرى اوقوغە اویرەتور اوچون حکایەلر قصەلر اوقورغە کیرەك. (اوستەلگە باروب کتابلار آقطاررغە طوتنە). کلاپوشچى قز... مونى اول آڭلاماس. معیشت... بونى بلکە آڭلار، بلکە اوقورغە دردلەنور. یارى مونى چیتکە قوییق ئلى. شاکرد هم سطودینت... اول شاکرد برلە سطودینتنڭ آیرماسن آڭلى آلامى صوڭ؟ «سلیمە» مونڭغى فکرنى‌دە بلمیم آڭلارمیکان؟ آلایسە مونى‌دە آلوب قوییق ئلى. «اوچ خاتون برلە طورمش» خاتون قز مسئلەسى، مونى آڭلارغە کیرەك. مونى‌دە آڭلاماسە بتونلەى امیدنى اوزەرگە ایندى. (آلوب‌قویە). یارار شولارنڭ برسن اوقى باشلارغە کیرەك. ادبیات اوقوغە دردلنمایەنچە بولماس! آندن باشقەلارنى اوقوتە باشلارمن. (قچقرا باشلى). مرضیە! مرضیە!

ایشك آرتندن — نرسە؟ سینڭ برلە طورا طورا قازانم سونوب بتکان!

صالح ـ قازانگنی قابزدم كر ئلی! بیك قزق نرسه بار!

ایشك آرتندن ـ یارار.

صالح ـ جانلی كشی اوقورغه دردلنمی حالی یوق. مونه، شولارنی ئلـگری اوزم اوقی باشلیم آنناری آناردن اوقوتورمن. ئلـگری اوچ خاتوننی اوقوتیم ئلی.

مرضیه ـ (كیلوب كروب). نرسه؟ سینگ برله یوق آرتندن اوطرا اوطرا قازانم سونوب بتكان. (كولمه‌گینه كورسه‌توب). مونه كولمه‌گم نیندی یه‌مسز، بر كولمه‌كده آلمیسك؟ اول احمدجان خاتونی ماطور كولمك كیگان! بوی بوی. یراقدن قاراغانك، ئله نرسه‌سی جم جم ایتوب طورا. اون‌سیگز تین‌دی.

صالح ـ بارده بولور، همه‌سی بر كونده بولمی. ئلی سینگ كولمه‌گك (صندقغه كورسه‌توب) آنده ایسابی حسابی یوق.

مرضیه ـ مینم بتون كولمه‌كلرم ایسكروب بتـكاننی كوتوب طورغه تلی كوره‌سك.

صالح ـ یارار مونه آلورمز. ئلی اش آنده توگل. اوزگده بله‌سك یاكی تركلك ئیته باشلاغان كشی‌لارنگ بتون كیره‌كلری طولوب طورمی. مونه سین معلمه بولغاچ وظیفه‌مز كوبه‌یور، طورمشمزده ایركنله‌نور.

مرضیه ـ الله، میگا توتون طاوی طوتدرا. سین بیت ئلی میگا بر كولمك‌ده آلغانك یوق! بتون أیبرم آتالرمدن كیلـگان.

صالح ـ ئلی نرسه‌گه صوك آنی قوزغاتدك. كیره‌ك بولسه سیگا مین آلمی كم آلور دیسك؟ مونه اوطور ئلی، مونه مونك بیك قزق كتاب بار، مین اوقیم سین طـكلاب طور!

مرضیه — مینم قازانمده قورطم اشلرن چغوب بتەر.

صالح — بتماس، بتماس، اوطور ئلی. (مرضیه اوطورا.)

صالح — (قولینه اوچ خاتوننی آلوب) مونه کورەمسڭ اوچ خاتون برله تورمش، بیك قزق کتاب. مونه بو کتابده اوچ خاتون برله طورغان کشینی سویلی.

مرضیه — الله، اول بیت درست توگل! ئەکیت کنه!

صالح — نیك درست بولماسون. درست! مونه اوقیم ئلی. مونه بو تیاتر کتابی تیاترده اوینالور اوچون یازلغان.

مرضیه — میڭا نرسەگه صوڭ اول؟ مونه سینڭ سید بطالڭ بولسه اوقور ایدك. —

صالح — بو سید بطالدن ده قزق. مونه طـﯖلاب طور اوزڭنڭ ده ایسڭ کیتەر. (صالح اوق). ظورغنه بر زال .... (برآز اوقوغاننڭ صوڭنده)

مرضیه — (طوروب) برده قزغی یوق‌لاسا. مین قزق دیگاچ ئلله نیندی بهادرلار صوغشی دیب طورام. ئلله آنڭ شیکللی سوزلرنی مین ایشتکانم یوقمی؟ (طوروب چغا باشلی).

صالح — طوقتا، مونه مونڭ قزغی! (طاغی بر آز اوق).

مرضیه — کیت بر قزغی‌ده یوق. مینم آنده اشم بار سینڭ یوق نرسەلرڭنی طـﯖلاب طوررغه...

صالح — طوقتا، طوقتا! مونه سین آزراق صبر ئیت آنناری قزقلاری چغا.

مرضیه — بتماس سینڭ ئەکیتلرڭ (چغوب کیته.)

صالح — (آبدراب قالوب) بار مونڭ برله سویله! نیشلەرگه کیرەك مونی؟

آزغنه‌ده‌تأثیر اینه‌ر حال یوق. شولایوق بر یول برله‌ده مونی کشی یاصاب بولماس‌منی؟ کوکلی هیچ اشانمی. کشی بولغان کشی اوقورغه تله‌مه‌سن ایمش! یوق بولا طورغان اش توگل. مین نی قدر بالا کوردم اوقونی مونك قدری سویمه‌گاننی هیچ بلمیم! یوق مونك برله چنلاب سویله‌ب قارارغه کیره‌ك بولای یارامی. اول همان ئلگریگی کبك بز کیه‌ولی بیکه‌چلی دیب‌کنه اویلی. کیله‌چکده طورمش برله طارطشورغه کیره‌کلگین، شول طارطشوغه علم برله قوراللانورغه کیره‌کلگین آکلامی.

مرضیه — (کیلوب کره) مین صاماوار قویدم حاضر چای اچه‌رمز.

صالح — یاری (صالح مرضیه‌نك یانینه باروب آنك بیلندن طوتوب). مونه نرسه مرضیه (آلارده ایده‌ن بوینده یوررگه طوتنه‌لار). سین مینم کم ایکانلگمنی بله‌سڭ‌بیت؟

مرضیه — نیك بلمیم؟

صالح — مینم بای توگللگمنی، مینم نینده‌ی بولسه‌ده بر اش برله‌گنه طماق طویدرا آلوومنی‌ده بله‌سڭ؟

مرضیه — طماق طویدرو مینم اشممنی؟

صالح — طوقتا ئلی. سین چنلاب طڭلا ئلی! مین چنلاب سویلیم! مونه مین حاضر معلم، بالالر اوقوتام! شول اشنی سویوب اوقوتام! شوکاردن فائده بولا دیب، خلق آغارا دیب طروشام! مین وظیفه‌سینه قزغوب‌اوقوتمیم! مینم خدمتمه اول یکرمی صوم برنی توگل! مونه، مین سینی‌ده اوزم کبك معلمه ایته‌سم کیله، سینی‌ده شول خلقغه خدمت یولینه کرته‌سم کیله!

مرضیه — بیك...! آلارنی اوقوتوب سیکا زور فائده بولور ایندی.

صالح — مونه مین شول اوزیمه فائده بولماسه‌ده خلقغه فائده تولووینه راضی بولوب شوکارغه خدمت صرف قیلام. سینی‌ده شولای

اوزم کبك ایتدرر اوچون حاضر سینی اوقوترغه طروشام. بله‌مسڭ؟ سیڭا دیب بایلار نیندی زور قزلار مکتبی صالالر. سین شونده معلمه بولور اوچون اوقوتورلق قدر بلورگه کیره‌ك. سین مینم سوزنی طڭلامیسڭ، سین اوقومیسڭ! نیك اوقومیسڭ؟

مرضیه — الله، مین آلارنی غنه اوقوتور قدر بلمیم منی؟ میڭا سینڭ ئلله نرسه‌لرڭ جغرافیه‌لرڭ نیگه کیره‌ك. مونه معنالی کتاب اوقوت اوقورمن.

صالح — سین آنلا اصول جدیده برله اوقوتورغه کیره‌ك. شاکردلرگه قاراغانده کوب بلورگه کیره‌ك. شونڭ اوچون سیڭا جغرافیه‌سی ده کیره‌ك بوته‌نی ده کیره‌ك. مین سیڭا کیره‌کمه‌گان نرسه‌نی اوقوتمیم.

مرضیه — یه یارار کیره‌کماس ئلله نیلر بیك اوزون ایتدروب سویله‌مه! مین آلای سویله‌گاننی یاراطمیم. مین اول قزلارنی غنه اوقوتا بله‌م. مین بیت اوقومیم دیمیم، سین مینی أنی‌لرگه‌ده جیبه‌رمیسڭ؛ صاماوارده قاراتمی، گل اوقوتوب طوتمقچی بولاسڭ. طوقتا ئلی صاماوارم قایناغاندر (چغوب کیته).

صالح — (یالغز) مونی نیچك‌ده اشکه کیترر حال یوق. بو نی بو؟ مونڭ برله نیشلیم (مرضیه صاماوار کوتاروب کیلوب کره).

مرضیه — مونه أنیلرگه جیبه‌رمادڭ؟ حاضر بال برله چای اچکان بولور ایدك.

صالح — گل أنیلرده أنیلر! سین چیت آولغه کیتکان بولسه‌ڭ نیچك عمر ایتکان بولور ایدڭ ایکان؟ اوزگه‌ده آنا بولورغه کوب قالماغان آزراق أنیلرڭنی اونوطا باشلارغه وقت.

مرضیه — مین آلارغه‌ده بارماینچه گل اویده دومگوب طوریم‌منی؟ أنیلرگه بارونی بر کم‌ده عیب ایتماس.

صالح — مین‌ده عیب ایتمیم، سینڭ اشڭ بار، سیڭا معلمه‌لککه

حاضرلنورگه کیره‌ك، اشك بتمایڭچه قوناقغه بارونی قایغرتماسقه کیره‌ك.

طشدن - السلام علیکم! خلفه اویده‌می؟ (دیگان طاوش ایشتله. صالح چقوب کیته).

مرضیه - مونه، یوده‌تدی شول سبقی برله. قایچانغه قدر باشنی أیله‌ندرر. بتون کتابلارین اوتقه‌غنه یاغارغه. (اوزی چای اورنی حاضرلی. صالح گازیته‌لر طوتوب کره).

صالح - مونه، چایگه گازیته‌ده کیلدی. (چایگه اوطرشه‌لر. مرضیه چای یاصی صالح گازیته اوق).

مرضیه - مونه، أنی لرگه بارسه‌م، لیمون آلوب قایتقان بولور ایدم جیبه‌رمه‌گان بولدڭ. (صالح دشمی).

صالح - (گزیته‌نی اوقوب). یاڭا کتاب چققان، آلدررغه کیره‌ك.

مرضیه - یوقغه آقچه‌ڭنی ئه‌ره‌م ایت ایندی، بیك بای! ای الهی، قلنوون کورسه‌ك ایدی! سین آلای یوقغه آقچه ئه‌ره‌م ایتکانچی میڭا کولمك یاصا! (اوزی چای أچه صالح ده‌شمی اوق).

مرضیه - (چای أچه. برآزدن). چایڭ صوونوب بته، اچ!

صالح - یارار اچه‌رمن. (اوزی اوق).

مرضیه - (طاغی یاصاب). اچ. چایڭ بوز بولدی، اچ!

صالح - حاضر، حاضر. (ینه اوق مرضیه طاغی یاصاب اچه. صالح گازیته‌نی قویاده طوروب ایده‌ن بویندە یوروگه طوتونه).

صالح - (اوزندن اوزی). شولای شول. مکتب یوقلغی ایلڭ ظور سبب. مکتب بولسه خلق بو قدر نادان بولمی. اوزینه کیره‌گن آڭلی.

مرضیه - ئلله صاتاشدڭمی؟ تیلی کشی کبك اوزڭدن اوزڭ سویله‌ب یوریسڭ. چای وقتنده چای اچه بلمی، چایی صوونوب بتدی ایندی، یوررگه طوتندی.

صالح — میکا یاکادن یاصا!

مرضیه — یاکادن یاصا! طاغی چایی بوز بولوب بته‌ر. (اوزی یاصی). اوطور، اچ!

صالح — (همان یوری اوزندن اوزی کولوب). بیك شه‌ب بولور. اگر اول مکتبکه یاخشی معلم‌لرده کیترسه‌لر اول اوروسنك گیمنازیاسی کبك بولا! بز اوقوغانده شوندی مکتب بولمادی.

مرضیه — اوطور ایندی، طاغی چایك صوونا!

صالح — (اوطرا). سین آکلامیسك مرضیه، قریمده مدرسهٔ عالیه یاصامقچی بولالار، اول بیت بتون راسیه‌غه بر بولا! آندن نیندی کشیلر چغار. بله‌مسك؟

مرضیه — صالسه‌لار سینك اوغلك بارمی اوقورغه؟

صالح — بارسویله‌سینك برله. (اوزی ایکنچی نومیر گازیته‌نی آلوب اوقورغه طوتنه).

مرضیه — ئله تیلوردکمی؟ طاغی گازیتینه طوتندی. ئله چای اچکاچ قاچارمی؟ (صالح ده‌شمی اوق).

مرضیه — (چای یاصاب برآزدن). اچ! طاغی چایك صوونا!

صالح — حاضر، حاضر بیك قزق یبری (طاغی اوق. مرضیه اچوب بتره).

مرضیه — طاغی چایك بوز بولدی. سیکا نیك صوك مین صاماوار قویوب اشدن چغوب یوریم، بالله موندن صوك قویمام چای اچه‌رگه اوطورسه‌ك ره‌ختله‌نوب اچه‌ر حال یوق! (صالح ده‌شمی). دومك شونده گازیته‌کده. (طوروب کیته چیتکه باروب اوطرا. برآزدن صوك صالح گازیته‌نی اوقوب بتروب چیتکه قویا. اوزی چایگه صوزلا. صووق چاینی توگوب یاصی‌ده اچه‌رکه طوتنا).

صالح — مرضیه، میکا ایکمك بیر ئلی!

مرضیه — (اورنوندنده طورمایچه). ایسکه توشدی‌منی؟ گازیته‌ك طویدرمادی‌منی؟ والله موندن صوك صاماوار قویمام.

صالح ــ یارار قویمازسڭ. ایکمك کیتر ئلی.

مرضیه ــ کیترمیم، کیترمیم. بیك آچوومنی کیتردڭ. (صالح طوروب اوزی باروب ایـکمك آلاده چای اچەرگه طوتنا. شول آراده بر قارچق کیلوب کره).

قارچق ــ ایسانمی سز؟ سین مرضیه بوگون أنییڭلرگه بارماداڭ آخرسی؟ مین گل ترەزه توبنه اوطردم. اوتکانڭ کورنمادی. ایسانمی خلفه؟

صالح ــ اللهغه شکر.

مرضیه ــ چای اچەرگه اوطور مرفوغه أبی.

قارچق ــ یارار رحمت حاضرگنه اچکان ایدڭ ئلی، بالانی چاغانی توش آشاتوب اوراققه جیبەردم‌ده چبشلرگنه آشاتدم‌ده کروب چغیم دیدم. (اوزی اوطرا. مرضیه‌ده اوطروب آگارغه چای یاصی صالح طاغی گازیته اوقورغه طوتنه).

قارچق ــ نیشلەب طوراسز؟

مرضیه ــ (صالح‌قه کورسەتوب). کورەسڭ ئەنه نیشلی!

قارچق ــ مونه، سز نیندی بختلیلر، اویده یاطاسز. مینم اوغللارم قزلارم شول قزوده اوراق اوروب یوریلر.

صالح ــ قش کونی آلار پیچ باشنده یاتقانده بز ایرتەدن کیچکه قدر بالالار اوقوتامز.

قارچق ــ ئیو شولای ایندی، دنیا تیگز بولمی. مونه، بارماق‌ده بیش کنه بولسەده بیشسی بیش تورلی.

قارچق ــ (مرضیه‌گه). نیشلەب بوگون أنیلرگه بارماداڭ؟ گل اویده طورغه کوڭلسزدر.

مرضیه ــ مونه، بو جیبەرمادی.

صالح — کییه‌وگه کیتکان قز کون بویی آنالارننك طورمی.
آکارغه معلمه بولورغه کیره‌ك. اوقورغه کیره‌ك. (قارچق چای اچه).

قارچق — شولای شول ایندی، بر کیسکان ایـکمك ایکنچی
قات یابشماس. ئلی خلفه مین سزگه بر (سوینچلی اش) برله کیلدم.
عبدالستار قارت أجل یاقاسنده. ئلی حاضرگنه طاغی قارت ملانی
آلوب کیتدیلر. جمعه‌نی کوته، اوله دیلر. فدیه‌سون‌ده قارت ملاده
بیك آلورغه تلی، مؤذن‌ده آلورغه تلی ایکان. ئلی قارچقی بزگه
کردی‌ده شول سویله‌ب اوطردی. فدیه‌گه بیك ظور چیرکاس صارق،
یارم چبق آرش، بـر بیك یاخشی آلتی تکه تیریسندن تکـکان
طون، قارتمنك چیتك کاوشن بیره‌مزدی. قارتم‌ده اوزم‌ده ملاغه‌ده
مؤذن‌گه‌ده بیره‌سمز کیلمی، صاتوب ئه‌رم ایتوب بتره‌لر، خلفه آلسه
آکارغه بیرر ایدك، بیك دعاء قیلوب قارتمنك کیمیلرین کییوب
نماز اوقوب طوزدرر ایدی‌دی. شونی کروب سویله ئلی دیـگاچ،
کردم. مین آلور نیك آلماسون دیدم. طونی بیك یاخشی چیتگی
کاوشی‌ده ئلی ایسکی توگل.

صالح — (گازیته‌سن طاشلاب) مین موننده فدیه قوزغونی بولورغه
کیلمه‌دم. بالالار اوقوتورغه کیلدم.

قارچق — آلای دیمه! ایزگی اش بارده یاری. یارم آرش
حاضر بیت اوروبقنه آلورغه! اوتوز پود بیت! بو کونگی کوننك آنی
قایدن آلاسك ئلی.

صالح — ستار قارتنك بتون مالین بیرسه‌لرده آلمیم. مین آنك
بتلی طونی برله نیشلیم.

قارچق — یوق، طونی بیك هیبت. ملالر بیك آلورغه
تلی درده ئلی بیرمیلر.

مرضیه ــ بو ئلله‌نی قیلنغان بولوب طورا. أیترسڭله بتون آنبارلاری ئیگون برله طولغان. اوزی میڭا بر کولمه‌کده یاصی آلمی.

قارچق ــ اول ئلی یاش کشی اویره‌نمه‌گان. ملالورده ئلـگری کیلـگانده شولای قیلنه‌لار، بارا طورا اویره‌نور ئلی. رحمت مرضیه چایڭ بیك تملی ایکان.

مرضیه ــ طاغی برنی اچ.

قارچق ــ رحمت. بالالار یلی باشلارلار. کچی کیلونمده بوکون قزین قالدروب کیتدی. مین ئلی سزنی یاقین ایتوب کنه کردم. ئلله خلفه آلاسڭمی؟

صالح ــ یوق، یوق!

مرضیه ــ آل، تیلی! ئلله یارم چبق آرش اچگنی تیشه‌رمی؟
(صالح دشمی).

قارچق ــ خوشگز (چغوب کیته).

مرضیه ــ ئلله کم دیب بلورسڭ آلماغان بولا! اوزی آچلی طوقلی طورا. سین، کوره‌سڭ، مینی شولای عمرم بویی آچلی طوقلی طوتمقچی بولاسڭ.

صالح ــ مینی سین شولای فدیه قوزغنی دیب بله ایدڭمنی؟ مین معلم بله‌مسڭ شوئی؟ مین موندە معلم بولوب آولنی آغارتور اوچون کیلـگان.

مرضیه ــ بیك، آلای آچ طوروب‌قنه آغارترسڭ ایندی!

صالح ــ ئلی آچ طورامسڭ، نییڭ جیتمه‌گان؟

مرضیه ــ آلای ایتدروب کنه کوننکی کونگه‌جیتوب‌طرو بیك شب ایندی. راحتله‌نوب قوناق چاقروب قوناقغه‌باروب طوررلق بولماغاچ!

صالح — چاقر، سینی کم طیغانی بار.

مرضیه — چاقر، قایا دوگك؟ قایا جیمشك؟ قایا بالك، قایا مایك؟ بزنك آتی بازاردن بارسون‌ده پوطلاب کیتره. سین‌تیك شونده گازینه‌ڭ برله اویده بوط کوته‌روب یاطاسڭ.

صالح — مین معلم! مین سینڭ آتییڭ کبك بر پوط بیروب ایکی پوط آلوب کسب ایتمیم. (شول آراده ایشك شلتری هم‌ده ایشك‌دن مرضیه‌نك آنی‌سی کیلوب کره. قولنده تویون).

عين‌الحيوة — ایسه‌نله‌رمیسز؟

صالح — الله‌غه شکر، اوزڭ ایسه‌نمی آبی. (مرضیه تویونین آلا).

صالح — اوطور آبی (عين‌الحيوة اوطورا).

صالح — ساماوارڭ سونگانمی مرضیه.

مرضیه — (تویونتی چیشوب) یوق، یوق! سونمه‌گان. قابقاچین‌غنه آل!

عين‌الحيوة — آزراق اومارطا قارادم‌ده سزگه بال آلوب کیلیم دیدم. (مرضیه تویندن بال چغارا توگاره‌ك کومچلر چغارالرده بالنی کومچنی کوته‌روب چای یانینه کیلوب چای یاصارغه اوطورا. مرضیه بارسینه‌ده چای یاصی، آنناری کومچنی کیسه) بالنی کیه‌و آلدینه‌راق قوی.

صالح — یارار، جیته‌رمن.

عين‌الحيوة — باباڭ ئلی اورانچیلارغه جیر کورسه‌تورگه کیتدی‌ده کیلوب کیتیم دیدم. (مرضیه‌غه). نیك بوکون اوزڭ بارمادڭ؟ مین سینی آش برله کوتدم.

صالح — بز حاضر کونینه ایکی مرتبه سبق اوقی باشلادق. اشی بولدی.

مرضیه ــ بولدی شونده یوق نرسه لر برله باشمنی ئه یله ندروب بتردی.

صالح ــ اول اش بولمی نرسه؟ حاضر ایول، سنتابرده سبق باشلارغه کیره‌ك، سین بر نرسه بلمیسك.

عين الحيوة ــ اول آبزتایده بیك یاخشی اوقوغان ایدی. نیچك آلای بلمی.

صالح ــ اول آبزتایده اوقودن ضرردن باشقه بر نرسه یوق.

عين الحيوة ــ بز فائده بولسون دیب اوقوتقان ایدك. ئلی صوك اول قزلار مکتبکز بته‌می؟

صالح ــ بایلار نیچك‌ده سنتابر باشینه بتره‌مز دیلر.

عين الحيوة ــ ئلی باباك اوروس‌قه بارغان ایدی. سزگه دیب بر کیبت آلوب قایتقان شونی مکتب یانینه صالوب آزراق طاوار قویوب صاتو اینه باشلارلاردی.

صالح ــ مکتبنی اوقوتا باشلاغاچ صاتو اینه‌رگه وقت قالمی. طاغی اول آلای اینوب ئلله نیچه‌گه بولنورگه یارامی. بایلارده راضی بولمیلار، مین اوزم‌ده راضی توگل. ایکی کیمه‌نك قویرغین بر یولی طوتوب بولمی.

مرضیه ــ اوزمزگه‌ده راحت بولور، نی کیره‌ك شونی چغوب‌قنه آلورمز، آچیق! (اوزلری چای اچه‌لار)

صالح ــ نیچك بر کشی اوقوترغه‌ده صاتو اینه‌رگه‌ده اولگرسن، اول نی دیگان سوز؟

مرضیه ــ مین بوش بولغانده مین صاتارمن، سین بوش بولغانده سین صاتارسك.

صالح — مین مونده خاتونلارنڭ ایرلرندن اورلاغان ئیگونلرین جییوب بایور اوچون کیلمگان، یوقنی سویلهمهده بولمی ده.

عین الحیوة — نیك بولماسون، مرضیه صاتار.

صالح — کم اوقوتور؟

عین الحیوة — اول اوقوتور.

صالح — اوقوتقان وقتده کیبتکه کیلسهلر نیشلهر؟

عین الحیوة — الله، ایکیسی ده شونلایهنهشه بولغاچ صاتوب کرر.

صالح — یوق اوقوتو اشینه آلای قارارغه یارامی اول! اوقوترغه طوتنسهڭ اوقوتورغه، صاتوغه طوتنسهڭ صاتارغه.

طشدن — خلفه! خلفه! (دیگان طاوش ایشتله. صالح چغوب کیته عین الحیوة برله مرضیه قالا).

عین الحیوة — نی حال قزم نیشلهب طوراسز؟ یاخشی طورامسز؟

مرضیه — مونه شول اوقوتووی برله یودهتوب چغارا، اوزی آلای قینامی صوقمی!

عین الحیوة — بیك قزق کشی بو! کیبت آچوغه قارشی کیلورگه تلی. ئلی بوتهنلر بیك آچار ایدی ده تهتومی!

مرضیه — ئلی مرفوغه أبی کرگان ایدی، ستار قارتنڭ فدیهسن آل دیب، بیك یاخشی طون بیرهلردی، یارم چبق اوزمدی، بر چیرقاس صارق دی. شونی آلمیمدی.

عین الحیوة — بونی آشاب طوررغه تلی ایکان صوڭ؟ ئلله اول باباسی اوستندن عمر بویی آشاب طورمقچی بولامی. اوزگه طوررغه اوڭغایسز توگلمی صوڭ؟

مرضیه ــ مونه شول سبقلری اوچون گل تیرگی شول.

عین الحیوة ــ تیرگه‌مه دیگن، اول نی دیگان سوز؟ اول بزنك بردن برگنه قزمزنی آلای تیرگه‌رگه بیرمه‌دك، قدرلی اورن دیب قدر کوررگه بیردك.

مرضیه ــ آنناری مونه شول گازیته‌لر برله اشدن چغوب بته، ئلی بوگون شولارنی اوقی اوقی چایی صوونوب بتدی. آنناری اوزندن اوزی ئلله کملر برله سویله‌شرگه طوتنه.

عین الحیوة ــ اول گازیته نرسه‌گه‌دی صوك. آلارنی اوتقه‌غنه یاغارغه. مین ئلی أتییكه أیتكانم یوق، أتییك اول اشلرین بلسه آیررده آلور. بز سینی اورون طابلماغاندن بیرمه‌گان. سینی ملالارغه صوراديلار. بیك قدرگنی بلوبکنه طورسون، تویه‌رمزده آلوب کیته‌رمز! مین قایتیم أتییك قایتور. (عین الحیوة طورا. شول آراده صالح کیلوب کره). کم اول؟

صالح ــ فخری قارت. اوغلندن خط کیلگان‌ده شونی اوقوتورغه کیلگان.

عین الحیوة ــ سین آ ڭارغه ئلگری چای یانینه چاقر دیگن.

صالح ــ آنك اوزینه‌ده چایی یوقدر ئلی. آقتق اوغلی صالداتقه کیتدی.

مرضیه ــ سین گل کشی قزغانوب طوررسڭ ایندی. بلمیم اوزڭنی کم قزغانور.

صالح ــ میڭا کشی قزغانووی کیره کمی. مین قزغاندروب عمر ایته تورغان کشی توگل، اشله‌ب عمر ایته تورغان کشی. (عین الحیوة باشین سلكوب طورا).

عین الحیوة ــ خوش کیبه‌و.

صالح ــ نیك اوطرمادڭ أبی؟

عين‌الحيوة — اشم بار اوزگز باروب اوطرگز! (چغا آنك آرتندن مرضيه چغا. صالح يالغز قالا. ايده‌ن بوينده يوررگه طوتنا. براز يوريگاچ). مونك بولاى قيلنشى بيك كوب اويلارنى جيمردى. مين ئلگرى اويله‌نگان وقتلرده اوزم معلم بولوب، خاتونم معلمه بولوب بتون آولنى ياقتورتامز آغارتامز ديب اويلى ايدم. حاضر اول فكر شاقتى يراقلاندى. مرضيه‌نك اخلاص بيرمه‌وى بيك كوب اشانچمنى جيمردى. اول توگل بتون آولنى ياقتورتورغه، اوزن‌ده كشى ايته‌رگه ايرك بيرمى. نيك بو بولاى؟ شول واق طورمش، شول كولمه‌ك قايغوسى آشقه بارو قايغوسى مونك سوياگينه‌اوك سڭگان ميكاننى؟ بلميم بلميم! مونى كشى ايته آلماسم نيشله‌رمن؟ بو كوينچه پولغانده نيچك آنك قولينه مكتب طابشررغه رضاء بوليم. (يورى). شولايوق مينم اويله‌نووم خطا بولدى ميكاننى؟ شولايوق مينم اويلارم ميدانغه چقماس ميكاننى؟ اول وقتده مين نيشله‌رمن؟ مين بو خاتوننى نيشله‌رمن؟ كولمه‌كدن باشقه‌نى بلمى تورغان بو خاتون برله نيچك تركلك ايته‌رمن؟ بتون ياقتى‌ن نادانلق برله چولغانغان بو آولده اوزمنك ايديالمنى نيچك صاقلى آلورمن. بلميم بلميم! كيله‌چكده مينى نى كوته تورغاندر بلميم! لكن ئلگريگى اشانچمنك يارطسى‌غنه قالدى. ئلگريگى طنچلغمنك آطى‌غنه قالدى.

(شول آراده مرضيه يوگروب كره).

مرضيه — بايلار كيلديلر مكتب‌كه‌طابا كيتديلر. (صالح كينورگه طوتنا مرضيه اوينى جيشدررغه طوتنا).

صالح — صاماوار قوى. چايگه آلوب كيلورمن. (مرضيه آشغوب آشغوب جيشترا).

مرضيه — كيبت طوغروسنده سويله! (صالح چغوب كيته).

پرده توشه

دورتنچی پرده

صالح‌نڭ فاتیری ظورغنه بولمه، اوسته‌ل صاماوارلار. اویولسگان منده‌رلر. صول یاقده چبلدق قورولغان. یاطو اورنی اوڭ یاقده بر ایشك، پرده‌گه قارشی طشقه بر ایشك. چبلدق یانده بالا بیشگی آصلغان. قش کونی کیچ بوله.

مرضیه یالغز بالا تیربه‌ته اوزی کویلی:

الله... الله... الله هو...!

الله... دیگان... بنده بو...!

الله... دیگان... بنده‌لر...

اجماغ اچره کرر شول...!

قزم... قزم... قز کشی!

قزمه... کیلور... یوز کشی

یوز کشینك... آراسندن...

آلوب کیته‌ر... بر کشی.

الله... الله... الله هـو...

الله... الله... الله هو!

(شوندن صوڭ بیشك چبلدیغنی آچوب قاراب) یوقلادی. یوقلا، به‌بکه‌م یوقلا! بیك طنچ یوقلا بغرم. (اوزی طروب کیته. ساعت که قاراب) ساعت سیگز بولغان، همان، ئلی، قایتمی. بو نیشله‌ب طورا (تره‌زه‌گه قاراب) طاغی بوران کوته‌رلدی. تیزره‌ك قایتسه یارار ایدی، آشیسم‌ده کیله باشلادی (اوطرا) اوف الله! ایرته‌دن آلوب کیچ‌گه قدر اویده یوق. سین کون بویی آنی کوت‌ده‌اوطور. ئلگری ایسماسام آنیلرگه باروب اوطرا ایدم. أنی اورشقاندن بیرلی آنده بارر‌غه‌ده یول کیسلدی أیتورسگله کونی بویي شول مکتبنده طورغانی جیتمه‌گان! کیچین طاغی آنده باروب دومگه. مونه طاغی قایتورده گازیته‌سینه یابشور. سویله‌رده هال، نیته‌رده حال‌یوق. مین تیك قازق کبك قاطوب طورام. جانسز

کشی کبك عمر اوتکارەم؛ مینم برله رەتلەب سویلەمی، میگا کیگاش ایتشمی اوزی بلگانچه یوری. اول شول مینی اچندن خاتون دیب صانلامی تورغاندر بولای بولماس ایدی. یاری ئلی یوانوب طوررغه بالام بار، اول ده بولماسه مونده اچك پوشوب ئولور ایدك.

(شول آراده ایشكدن مرفوعه قارچق کیلوب کره).

مرفوعه — (صوزوبقنه) ایسانمی مرضیه؟

مرضیه — اللهغه شکر مرفوعه أبی اوظ، اوطر! (مرفوعه اوزوب اوطرا).

مرفوعه — طش بیك جیل اوغللرم بو کون بازارغه تییەگانلار ایدی نیچك باررلار آزراق سبرەده. مونه موندی کوننی یولدەغی کشیلرنك حالن الله کورسەتمەسون. بز قارتم مرحوم ایسان وقتده ایشان حضرتدن قایتقانده شوندی کونگه اوچراغان ایدك. آزغنه طوکوب ئولمەدك. خلفه قایتمادیمنی ئلی.

مرضیه — یوق ئلی نیشلەبدر بیك اوزاق طورا.

مرفوعه — اشی باردر، قزلارنی ده اول قاری دیلر بیت.

مرضیه — یوق قزلارنك معلمەلری بار اول نیشلەب قاراسون.

مرفوعه — أیتدم ایسه قایتدم. بزنك گراینك قزی شونك اوقی ده شولغنه سویلەدی. خلفه آبی کیلوب باربزنی ده طگلاتدیده، مینم دفتریمه «آفرین»می شونك «آفرین»می، ئەیته ده بلمیم، یازدی دیدی.

مرضیه — مین آنك آنده کروب یرووین بلمی ایدم.

مرفوعه — کرەدی، کرەدی. بایلارنك رخصتی شولای ایمش دی بیك اوك کورەسك اوقومشلی توگل! خلفه آنی اویرەتەدی.

مرضیه — ئەیتەمدە بیك اوزاق قایتمی طورا! معلمه آگاردن قاچمی دیمی؟

مرفوعه ــ مین بیت ئلی آنسون بیك اوك آچق بلمیم معلمه اوز یانینه قونارغه قزلارنی آلوب قالا بیت مونه بو آراده احمدصفا قزین ئیه‌له‌شدرگان بتونلای یاننك طوتا ایندی. شولغنه سویله گان. شونك سوزین‌چای‌صوده‌خاتونلار سویلی دی خلفه‌دن قاچمی دردی سویلی دردی.

مرضیه ــ مونه اول نیشله‌ب طورا ایکان! مین مونده آنك اوین صاقلاب طورام.

مرفوعه ــ آلار بیت ایندی قزم شول معلمی‌ده معلمه‌سی‌ده قارا طاقتا برله اوقوغان، آلارقاچونی یاراطمی‌ایندی ئلی کیچه خلفه کردی‌ده گازیته اوقودی‌دی.

مرضیه ــ (قورققان طاوش برله) گازیته‌اوقودی دی؟!

مرفوعه ــ شوندن بیك تچقروب کولشدیلر دی!

مرضیه ــ مین مونده مسکین تیك دومگوب یاطام اول ئلله کملر برله جیدی یاط خاتونلار برله گازیته‌لر اوقوب یوری.

مرفوعه ــ شولای‌دی شولای‌دی. بو آراده کونده کبك کره‌دی. تگیسی‌ده بیك اوصال اول کیلگان وقتده کیینوب یاصانوب طورادردی. اول ایندی به‌بکه‌م آتاسین آناسین طاشلاب قز باشی برله چیت آوللارغه کیلگان کشی دنیا کورگاندر ایندی. بوغیسه مونه قایسیمز چیت آولغه باروب طورا آلامز؟ صوك ئلی اوتكون شول! سیکا آنی کیترتماسکه طرشرغه کیره‌ك ایدی.

مرضیه ــ اول مینی اوزی معلمه یاصاتمادی سین بر نرسه بلمیسك، سین نرسه اوقوتورسك‌دی؛ مین نیچك بلمه‌گان خاتونمنی معلمه یاصاب بالالرنك عمرین ئه‌ره‌م ایتیم‌دی. حاضر أتیلرده شول مینی معلمه یاصاماغانغه اوچ ایتوب قارامیلار.

مرفوعه ــ یه، اول بالالارنی اوقوتورغه نرسه کیره‌ك، صوفی‌نك

بو کری خاتونی اوقوتا آلغاننی سین اوقوتا آلمیسکمی صوڭ. سین بیت ایشانغه سبقغه یوردڭ زور بولغانچه یوریدڭ.

مرضیه — اول شول میڭا ئله نیندی کتابلار اوقوتورغه تله‌دی مین اوقومادم شونڭ اوچون بایلارغه مینم خاتونم اوقوطورلق توگل دیب اوزی ایتکان. أتی ده شونڭ ایکان. أتی شونڭ اوچون بیك آچولانغان بایلار آلدنده بیك خورلانغان.

مرفوعه — خورلانمی حالی یوق. ملاغه بیررگه استاذبیکه یاصارغه دیب اوستورگان قز معلمه بولا آلماسون ایمش!

مرضیه — أتی شونده مکتب یانینه کیبت صالورمن دیب بوراده آلغان ایدی. حاضر ایندی آنی ده بیرمی.

مرفوعه — ئلی قزم همان أتییڭلرگه بارمیسزمنی؟

مرضیه — آنڭ بارغانی یوقغه اوچ آی بولدی ایندی. مین کونده بارغان کبك بارا ایدم ئلی ده . . . .

مرفوعه — اوزی، یاری ئلی، سینی طیمی ایکان!

مرضیه — اول بیت اوزی بیك یاخشی، أتی اوروشقانده بر قایتاروب سوز ایتمه‌دی، طوردی ده چقدی ده کیتدی. بر ایکی کونگه قدر مین أتیلرگه بارماینچه طوردم. آکاردن صورارغه قورقدم. آندن صورادم بر سوزسز: بار، تله‌سه‌ڭ نیشله، مین سینی کوچله‌میم دی.

مرفوعه — قینامی، صوقمی‌می؟

مرضیه — یوق اول آندی توگل.

مرفوعه — تل برله‌ده شلته‌له میمی؟

مرضیه — بر نرسه یوق. مونه بیك آچوی کیلسه دشمی گنه. بز اوزمز شول بیك یاخشی طورامز. مونه تیك شول اوقوی برله باشمنی

ئەیلەندرە. مونە أتیلر آیروب آلیق دیب اویلاشقانلار ایکان. مین آیرلمیم دیدم‌دە، أتی شونڭ اوچون بیك تیرگادی. یورطیمە آیاق باصمادیب قووب چغاردی. شوندن بیرلی بارغانم یوق.

مرفوعە ــ اول صوڭ أتییگنڭ شول أیتکانین بلەمی؟

مرضیە ــ یوق! آلای‌دە بر آز سیزنە طورغاندر آخرسی بوگون نیك أتییگلرگە بارمیسڭ دیدی. (طورووب یوری باشلی) مونە نیندی صوڭ. بتون آول یاطوب بتدی. اول همان معلمەسی یاننده طورا. آندوق بو آرادە بیك آز سویلی باشلادی. تگیسی، قهر صوقغان، کشی ایرندن باشقەنی طابا آلماس ایدی‌منی؟ مین ئلی آنڭ اوچون جان اوزلوب طورام. آنڭ اوچون آتام آنامنڭ سوزندن چقدم. اول ئلله نیندی قزلار برلە گازیتەلر اوقوب یوری. موگارغە نیچك خورلانماسقە کیرەك، موگارغە نیچك چداب طوررغە کیرەك؟

مرفوعە ــ شولای‌شول بەبکەم! اول نی دیگان سوز خاتونڭ بار اوستندن ئلله نیندی قزلار برلە یورسون‌ایمش. اول معلمەنڭ کوزی یامان. برکون ئلی آشدە کوروب ایسم کیتدی. طاغی اوزی نیندی الوغلارغە یول بیرماینچە آشدە کتاب سویلەگان بولوب اوطورا.

مرضیە ــ قهر صوقغاننی مین صاچین یولقوب بتررمن. مین بتون طابون خاتون آلدندە مسخرە ایتەرمن. (شول آرادە بر مالای تویون کوتەروب کیلوب کرە).

مالای ــ مرضیە آبصطای مونە أنییڭ جیبەردی کوچتەنچ دیدی ایرتەگە أتیسی قزانغە کیتە کیلوب اوطورسون دیدی.

مرضیە ــ (آلوب) اوزلری ایسەنلرمی.

مالای ــ ایسەنلر. اسکاترین اوزی آلوب کیلور دیدی.

مرضیە ــ یاری ایرتەگە باررمن دیب أیتدی دیگن.

مالاى — خوش.

مرفوعه — طوقتا بەبكەم مين‌ده چغام برگه كيته‌رمز خوش مرضيه.

مرضيه — خوش مرفوعه أبى كيلوب اوطور. مين گل شولاى بوش اوينى يالغز قاراوللاب طورام (مالاى برله قارچق چغا. مرضيه يالغز قالا).

مرضيه — (يالغز ترەزەگە باروب قاراب) نيندى جيل! (طڭلاب طوروب) نرسه تچقره؟.... جيل گنه‌ايكان! نى ديب قايتمى؟ معلمه‌سى يانندە طورا .... طورسون طورسون! قادالب بتسون! بو قدرنى بلمادى. أتيلر نى قدر قدر ايتديلر. شونڭ‌ده حقين حقلى آلمادى. آلطى آى بر بويدن كيەو صيلاديلار، آلطى آى بر بويدن مونچه ياقديلار، نى قدر اوست باشمنى قاراديلار، نى قدر اوى جهازى بيرديلر. صاماوار مينكى، چينايانى صاوتى مينكى، سولگى صالفيتى مينكى، بتون جهازى مينكى! شولاى شول! بر تينسز شوندى قزنى بيرگاچ قدرين بلمادى حاضر ايندى سبرلوب قزلار آرتندن يورى. (شول آراده صالح قايتوب كره).

مرضيه — قونوب قايتو كيرەك ايدى. معلمه‌گه يالغز قونارغه كوڭلسز بولور.

صالح — سين نرسه سويليسڭ، ئله تيلردكمى؟

مرضيه — تيلرسەڭ سين تيلرگانسڭ. عقللى كشى خاتونى بار اوستندن ئله نيندى سبر كيلر آرتندن يورمى (صالح كيملرين صالوب طاشلى).

صالح — سين نرسه سويليسڭ؟ سينڭ عقلڭ بارمى يوقمى؟

مرضيه — (آچولانغان طاوش برله). بيك بار! سين‌گنه مينى تيليگه صانيسڭ! نى سويله‌گانمنى بيك بلوب سويليم. مونه سينڭ عقلڭ بارمى؟ سين نيچڭ اويالماينچه معلمه برله يوريسڭ؟

صالح ــ معلمه برله؟... اول نی دیگان سوز؟

مرضیه ــ اول نی دیگان سوز؟ اوزنگ بله تورغانسنگ بلمەسەنگ یوریمەس ایدنگ.

صالح ــ سینک بتونلەی عقلنگ یوقمی ئلله؟ شوندی سوزنی شولای جیگل گه صایاب سویلەرگه یارامی؟

مرضیه ــ سین آنی ئلـگری اویلاب قاراو کیرەك ایدی. آنناری باشلار ایدنگ؟

صالح ــ مرضیه! (آچولانغان طاوش برله) مین اورشورغه یاراتمیم لکن اوزمنی اوزم مصقل اینەرگەده ایرك بیرمیم. سین مینم برله آنلی سوز برله اویناما!

مرضیه ــ مین اوینامیم! سین معلمه برله یوریسك! سین یاراطمی دیب مین شوگارغه راضی بولوب طوریم‌منی.

صالح ــ (مرضیه یانینه طوقتاب آچولانغان طاوش برله) یالغانلامه!

مرضیه ــ یوریسك، یوریسك! یورمەسەنگ نی دیب آنك اول چیکلی طوراسك، نی دیب آنك یانینه کروب گازیته اوقیسك؟ تگیسن گنه کوریم الله تلەسه صاچین یولقوب بتررمن. کشی ایری برله یورمەسه طابا آلماغاندر.

صالح ــ مرضیه! مرضیه! سین نی سویله گانـگنی بلەمسك؟ سین بیت کشی اوستینه تل سویلیسنگ. سین بیت گناهسز کشینك اسمین صاتاسك، سین نیچك اویالمیسنگ؟

مرضیه ــ درست، درست! بارده سویلی. یه کروب قزلار طـگلاتمادم دیگن! یه ئەیت!

صالح ــ طـگلاتدم. طـگلاتسه آنده نی بار؟

مرضیه — گازیته کروب اوقومادم دیگن!

صالح — اوقومادم.

مرضیه — کیچه‌گی گازیته‌ڭنی قایا ایتدڭ؟

صالح — آنده سینڭ نی اشڭ بار.

مرضیه — ئه، شولایمی؟ مونه یاشره باشلادڭمنی؟

صالح — یه سینڭچه بولسون، معلمه‌گه بیردم! آندن نی چغا؟

مرضیه — مونه بوگون کروب اوطورمادڭمی؟

صالح — کروویین کردم، اوطرمادم.

مرضیه — اوطورمادڭ! مین مونده ایرته‌دن کیچکه قدر آشامی اچمی آنی کوتوب یاطام. مین تیلی آنڭ بوش اویین قاراوللاب یاطام، اول معلمه‌لر برله چایلر اچوب یوری. بو خورلققه نیچڭ توزیم! بو مصقلنی نیچڭ کوته‌ریم؟ ایسماسام کشیسی کشی توسلی بولسه یارارایدی. بر خیرچی قزی بیت! سین شول سیمردڭ! أتیلر بیت آلطی آی سیمرتدیلر. عمرڭده کورمه‌گانلرڭنی کوردڭ! شونڭ شکرانه‌سین قایناراسڭمنی؟

صالح — مرضیه‌سین نرسه تیلره‌سڭ! سین میڭا اشانامسڭ، یوقمی؟

مرضیه — یوق، یوق! سین مینی طاغی آلدارغه تلیسڭمنی؟ مین سینڭ اوچون أتیلر برله بوزولشدم. اوسوب جیتوب أتینڭ اورشووینی کورمگان ایدم سینڭ اوچون کوردم.

صالح — طوقتا، زآراق میڭاده سویله‌رگه ایرڭ بیر!

مرضیه — طاغی یالغانلار ایدڭمنی؟ آندوق أتی اول سینڭ باشڭنی آشامقچی بولا دیگان ایدی. مین تیلی أتی سوزینه اشانمی

مونك سوزینه اشانام. مین بیت موکغینچه ئلله قچان أتیلر تورنده اوطرا طورغان کشی ایدم! بلهمسك، سین، شونی مینی ملاغه بیررگه دیب اوسدرگانلر ایدی؟ سینك شیکللی خیرچیلرگه بیر رمزده اول آنك اوستندن قزلار برله یورر دیب اویلاماغانلار ایدی.

صالح — (آچولانوب) آلای اوزکنی بیك زورغه صایاغاچ کیلماسلر مرضیه طوتاش، مین سینی کوچلهب آلمادم مین سینی کوچلهب طوتمیم!

مرضیه — ئه آلایمی؟ حاضر آیروب جیبهروب یاکی بیکهچ آلورغه تلیسکمنی؟ یوق ئلی معلمهك بیك آشقماسون.

صالح — سیکا کم آیرام دیگانی بار.

مرضیه — سین أیتهسك! ئلله ایندی مینی آکلامی، بتونلهی تیلی دیب بلهمسك؟

صالح — مین أیتسهم سینك سوزکه جواب ایتوب أیتهم. سین بیك الوغ کشی بولغاچ مینم کبك خیرچی برله طورماسون دیم!

مرضیه — مین سیکا خیرچی دیمهمنی؟

صالح — بلمیم کمگه أیته طورغانسك؟ سین مرضیه یوقغه تیلرهسك، سین اشنك توبن بلورگه کیرهك آندن صوك سویلهرگه کیرهك. درست مین معلمه یانینه کرم... گازیتهده اوقیم لکن معلمه برله مینم بر اشمده یوق.

مرضیه — سین بر اشكده بولماغاچ نی دیب معلمه یانینه کرهسك، نی دیب گازیتهلر اوقیسك؟ سینك اویك یوقمنی، ئلله سین میندن طویدکمی؟

صالح — (طوقتاب طوروب) مین سینك نادانلغکدن، سینك درفالغکدن طویدم، بلدکمی طویدم! (یوری باشلی) سینك بر طوقتامایچه اچنی پوشروب

أتیلرگنی سویله‌وگندن، سینگ بر طوقتامایئچه اوزگنگ بای قزی ایکانلـگـگنی قلاقغه طوقووگندن طویدم. مین معلمه‌گه حال جیبارغه، صولش آلورغه بارام، بلدگمی؟ بل! لـکن معلمه برله مینم بر اشم یوق، مین آنگ برله قزلار خاتونلار برله سویله گان کبك سویله‌میم، کشی برله سویله‌گان کبك سویلیم. سین آگلاماغان گازیته‌نی اول آگلی، سین لذت آلماغان کتابدن اول لذت آلا! مونه شونگ اوچون مین آنده بارام! آنگ برله سویله‌شوب کوگل آچام.

مرضیه — نیك مینم برله سویله‌میسگ؟

صالح — سینگ برله نرسه طوغروسنده سویلیم؟ مین سینگ کولمـگگ طوغروسندن سویلی سویلی آردم ایندی. سین اوقوغان بولسه‌گ ایدی سین ایسماسام مین اوقوتقانده‌غنه اوقوغان بولسه‌گ ایدی مین اوز اویمنی طاشلاب چیت اویلرده اچ پوشوغـه دارو أزله‌مه‌س ایدم. مین کوب وقتده سینگ برله سویله‌رگه تلیم لـکن مین سویلی باشلاغان سوزنی سین آگلامیسگ، یایسه کیریـگه بوروب شوگاردن اوزگنگ کولمه‌گـگنی کیتروب چغاراسگ.

مرضیه — مینی نیشله‌تمکچی بولاسگ صوگ؟

صالح — مین سینی بر اش‌ده اشله‌مکچی بولمیم، اگر حاضر مینم کوچمدن کیلسه ایدی، مین سینی علم دریاسینه چومدروب آلور ایدم‌ده سین‌ده مین آگلاغان نرسه‌لرنی آگلی باشلار ایدگ. سین‌ده مین لذت آلغان نرسه‌لردن لذت آلور ایدگ! حاضر سینگ برله مینم آرامده ییر برله کوك آراسی قدری آیرما بار. شونگ اوچون سین مینی آگلامیسگ، شونگ اوچون سین مینی کونلیسگ!

مرضیه — (یومشاروب) مین نیشلیم صوگ؟ مین بیت آچووم کیلـگانگه‌گنه ئه‌یتدم، چن یورمیم‌سگ ئه‌یت!

صالح — یوق یورمیم!

مرضیه — (اوبوب) آکارغه بارما، یەمە جانم! گازینەکنی اویلگنه اوقی یەمە!

صالح — سین اوزڭ مین تلەگان کشی بولماغانده بزنڭ آرامزدەغی آیرەبتمی، سین اوقوماغانلق بز بربرمزنی آڭلاشا آلمیمز.

مرضیه — مین اوقیم! مونه، بوگونوك اوقی باشلیم. سین مینی بیك طرشوب اوقوتورسڭ جەمە! حاضر میڭا آچولانمیمسڭ؟ آچولانمه جانم. (اوبوب آلا).

صالح — اوقوسەڭ آچولانمام.

مرضیه — اوقیم، اوقیم. سینڭ چای اچەسڭ کیلەمی، أنیلردن ئلی کوچتەنچ کیتردیلر.

صالح — کیله ایدیده حاضر اونوتدم.

مرضیه — صاماوارم قایناغان حاضر اوتقنه صالام. (چغوب کیته).

صالح — بو بر قزق کشی مسکین. اوقوماو نی قدر اشدن چغارغان. اوزینڭ کوڭلی نیندی یاخشی بولسەده نادانلق نیندی درفالاتقان. میشچان‌تربیەسی نیندی یەمسز عادتلر اورنلاشدرغان. یاری حاضر طاغی اوقومقچی بولا. بو یولی چنلاب‌ده اوقورایندی. ئلده آنڭ اوقوماغانندن بیك کوب ضرر کوردك. اگر گل بولای بولسه بوطورمش توگل، بو تورمه ایدی. آیررایدڭ... بالا بار. طاغی برسی بوگون، طاڭك! طاغی اول بیت میندن آیرلاسی کیلمی. اول بیت میندن آیرلوب طورا آلمی. اوزم‌ده شول درفا خاتوننڭ ئلله قای ییرن یاراطام، اوزم‌ده آنی شول معلمه برله آلشدرغه رضاٗ بولمیم (مرضیه کیلوب کره. مرضیه قزولانوب چای حاضرلی).

مرضیه — أنی مونه نرسه‌لر جیبه‌رگان. (قاز ایتی صومصالار کورسه‌توب).
مونه بیك هیبتله‌ب چای اچیك ئلی، مینم‌ده بیك اچه‌سم کیلدی.
چینایاقلارنی سین حاضرله ئلی. مین حاضر صاماوار آلوب کره‌م.
(چغوب کیته).

صالح — (چای اورنی حاضرله‌ب) خیرلی ساعتکه بولسون! طاغی یاخشردی. (مرضیه صاماوار آلوب کره. مرضیه چای صالا چای اچه‌رگه اوطرالار).

مرضیه — مینم کوڭلم طنچلانوب کیتدی. چن بیك کونله‌شکان ایدم. مین سینی‌بیك سویه‌م شول (اوزی صالح‌نی اوبه) یه ئلی سویله‌شوب اوطریق ئلی.

صالح — مونه، ئلی اوروس گازیتی اوقودم.

مرضیه — (بیك اوزون ایسنه‌ب چای یاصاب اچه). أتی ایرته‌گه قزانغه باراردی. مونه، بوزولشماغان بولسه‌ڭ میڭا قایمالی چیتك آلوب قایتور ایدی.

صالح — مرضیه، ئلی‌گنه آندی سوزلرنی سویله‌مه‌سکه وعده بیردڭ ایچ!

مرضیه — یارار سویله‌میم سویله‌میم! (آشیلار) مونه، قاز ایتی آشاغانم یوقغه شه‌ت آطنه بولدی ایندی. أنیلرگه بارسه‌م آشار ایدم‌ده . . . بارمیم شول.

صالح — سین طاغی ئلگرگیچه مینی أتییکلر برله صیلارغه طوتناسڭ.

مرضیه — یوق یوق. مونه کومه‌چن آشا. بزنك أنی‌نڭ کومه‌چی بیك تملی بولا. آنڭ سوتی قاطغی بیك کوب، بزنڭ أتی اوننی قاپچقلاب کیتره. یاری ئلی أنی جیبه‌رگان رحمت، یوق ایسه بیك آشیسم کیله ایدی.

صالح ــ نیك اوزڭ بربر نرسه پشرمه‌دڭ؟

مرضیه ــ نرسه بله پشریم؟ سینڭ اونڭ بارمی، مایڭ بارمی.

صالح ــ آنده آقچه یوق‌منی؟

مرضیه ــ بولسه اول آقچه‌غه آلنغان نرسه‌نڭ برکتی بولمی. مونه بزنڭ أتی برده واقلاب آلغاننی یاراطمی. اوننی، دوگینی جیمش‌نی پوطلاب کیتره. کولمه‌ك آلسه اوچلاب آلا، أتی میڭا قزاندن بربر نرسه آلوب فایتور میکان.

صالح ــ (چای اچه). ساعت نیچه؟

مرضیه ــ ساعت اونچی.

صالح ــ مونه، اچوب بتریك‌ده اوقی باشلارمز.

مرضیه ــ معنالی کتابـقه کررمز جه‌مه!

صالح ــ نیندی معنالی کتاب، اوزڭ بلمه‌گان اشکه قاتشمه!

مرضیه ــ الله، مینی‌طاغی ئلله نیندی کتابلر اوقوتمقچی بولا.

صالح ــ (گازیته آلوب اوقورغه طوتنه) اچوب طویسه‌ڭ حاضر اوقی باشلیمز.

مرضیه ــ (اچه) بوگون بیك صوڭ ایندی مینم یوقم کیله. ایرته‌گه اوقورمز.

صالح ــ یوق، یوق! حاضر اوقیمز.

مرضیه ــ الله، بوگون سبق باشلی تورغان کون توگل، بوگون سهشنبه. مونه آنتاری اوزم معلمه بولورمن بو معلمه‌نی جیبه‌ررمن.

صالح ــ یاخشی اوقوسه‌ڭ بولورسڭ.

TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ

مرضیه — ئلگوری‌ده مین یاخشی اوقودم‌ده، سین مینی معلمه یاصامادڭ بیت، سین ئلله قایدن کیترتدڭ! ایندی . . .

صالح — طاغی باشلادی، آل کتابلرڭنی.

مرضیه — طوقتنا، صاماوار جیبیشتریم! (جیشترا، صالح گازیته اوقی. جیشتروب بتره).

صالح — آل!

مرضیه — مینم یوقوم کیله ایرته‌گه اوقورمز.

صالح — ایرته‌گه قایچانغه، طاغی کیچسز مینم وقتم یوق. طاغی یوقوم کیله دیورسڭ.

مرضیه — آننارى‌غه.

صالح — سین شولای ایتدروب گل کیچکترگه تلیسڭ. کیل اوقی! (مرضیه باروب اوروِن جه‌یه‌رگه طوتنا).

مرضیه — بوگون مونه بیك هیبت‌لب یوقلیق ایرته‌گه اوقی باشلیمز.

صالح — یوقنی سویله‌مه! أیده آل کتابلرڭنی (مرضیه اوروِن جه‌یه).

مرضیه — یه اینلی جانم بوگون اوقومیق (موڭلانوب) مین بیك آریدم. مونه ایرته‌گه الله تله‌سه بیك طرشوب اوقی باشلارمن.

صالح — ایرته‌گه‌ده مینم وقتم کیچ‌کنه بولا ایچ، ایرته‌گه‌ده آریدم دیب طاغی قالدرمقچی بولاسڭ؟

مرضیه — ایرته‌گه معلمه‌ڭ یاننه اول‌چیکلی اوزاق طورماس‌سڭ؟

صالح — (آچولانغان طاوش برله) مرضیه!

مرضیه — (صوزوبقنه). تچقرما، بالامنی اویاترسك. ئلله درست توگلمی؟

صالح — سین مینی مسقل ایته‌سگمی؟ اوینی‌سگمی؟

مرضیه — (یانینه کیلوب) بتدی بتدی! برده أیتمیم أیده جانم یاطیق ایرته‌گه اوقورمن.

صالح — (آچولانغان طاوش برله). بار یاط!

مرضیه — الله، یاطماغان بولا، یاط ایندی، اوزڭده آروب بتکانسڭ (صالح ده‌شمی) ده‌شمه‌گان‌ده بولا. یاطماسه‌ڭ ئلله بیك ایسم کیته‌می. سین معلمه‌ڭ یانندن طویوب قایتقان ایندی.

صالح — (آچولانوب). شول سوزنی بوگون آوزڭدن طاشلیمسڭ، یوقمی؟

مرضیه — ئه، آچووڭ کیله‌منی؟ مونه، مینم‌ده بیك آچووم کیله.

صالح — بله‌مسڭ سین بیت یوقنی سویلیسڭ، سین بیت یوق سوز برله مینم طورمشمنی آغولیسڭ! نیك سین آلای أیته‌سڭ؟

مرضیه — میڭا جیگل‌منی؟

صالح — نرسه جیگل‌می؟ . . . سین بیت اوزڭده سوزڭنڭ یالغانلغین بله‌سڭ؟ نیك یوق برله مازا کیته‌ره‌سڭ؟

مرضیه — آلای بولغاچ نیك یاطمیسڭ؟ سین ایندی اوز خاتونڭدن بتونله‌ی بیزوب بتکان. کشی کبك وقتنده یاطا بلمی، وقتنده طورا بلمی، وقتنده آشی بلمی. کون بویی آشارغه کوتوب طورغانم جیتمه‌گان تونی بویی یوقلارغه‌ده کوتوب طوریم ایکان!

صالح — کم صوڭ ئلی سینی کوت دیگانی بار، یوقلا!

مرضیه — یقولا! سین یقوڭنی طویدروب قایتدڭمنی؟ ایندی

تون بویی شول گازیت برله کوزین بتشدروب اوطرا کوره‌سڭ! اوطور اوطور! (صالح ده‌شمی). الله‌تله‌سه‌آتی گنه‌قایتسون بارسون ده‌سویلیم! (صالح ده‌شمی). کون بویی معلمه یانینه باروب اوطروون ده سویلیم، بارسون ده سویلیم.

صالح — سویله‌رسڭ سویله‌رسڭ، حاضرگه‌گنه لغردامه! طویدم.

مرضیه — مین بله‌م بیت سینڭ طویغانگنی طویماسه‌ڭ کونی تونی معلمه یاننده عمرگنی کیچرماس ایدڭ! طویغان شول! (برآز توقتاب طوروب صالح همان گازیته اوقوغان بولوب اوطرا) کم ایندی اوز خاتونی بار اوستندن قزلار برله یوریدردی. قز بولسه طاغی یارار ایدی، ئلله نیندی بر ماتامال ایچ! آتاسی یوق آناسی یوق!

صالح — (قچقروب) یقولا! مازانی کیته‌رمه!

مرضیه — الله، بیك زور بولغان نیندی قچقرا، ئلله ایندی مینی سویله‌تماسکه‌ده تلیسڭ؟ مین شول سینڭ معلمه‌ڭ کبك سویلی بلمیم عیب ایتمه! (طوقتاب طوروب) حاضر ایندی مین کیره‌ك توگل... ئلگری مین قدرلی ایدم... مین حاضر ایندی سینی طویدردم... سین ایندی بوته‌ن کشیلر ازلیسڭ... (یلاغان طاوش برله) مین قارتایدم ایندی... مین کونی بویی اوی قاراوللاودن باشقه‌غه یارامیم ایندی... ئه‌هی... ئه‌هی (یغلی).

صالح — نیشلیسڭ سین مرضیه؟ (مرضیه ده‌شمی، بر آزدن).

مرضیه — سینڭ مینم نیشله‌ومده اشڭ بارمنی؟ (یلاغان طاوش برله) سینڭ اوز قایغوڭ اوزڭده...

صالح — ئلی صوڭ یغلارلق نیندی اش بولدی (طوروب یانینه باروب) مین صوڭ ئلی نیشله‌دم؟

مرضیه — (یلاغان طاوش برله) سین مینی سویمیسڭ... سین (اوزون ایتدروب)

معلمه‌نی... سویه‌سك!... سین مینی کشیگه‌ده صانامیسك... سین مین‌دن گازینه‌کنی آرتق کوره‌سك... مین سویه‌م...

صالح ــ مین‌ده سینی سویه‌م. (مرضیه صالح‌نك قولین طوتوب صالح بو وقتده چبلدق یانده طورا مرضیه گل چبلدق اچندن سویلی کورنمی یغلاودن طوقتارغه تله‌گان طاوش برله).

مرضیه ــ معلمه‌نی سویمیم‌سك؟ سویمه جانم جه‌مه!

صالح ــ یوق، یوق.

مرضیه ــ (آنی قولندن طارطوب اوبه‌ده) مین شول بیك کونلیم! معلمه‌گه بارمازسکمی، بارما جه‌مه!

صالح ــ یارار.

مرضیه ــ (آچفراق طاوش برله) مونه مین أتی قایتقاچ أتیلرگه باررمن سینی‌ده چاقرترمن. باررسك جه‌مه!

(صوزوبقنه) طاغی ئلگریگی کبك أتیلرگه باروب کیلوب یوررمز... بیك قزق بولور جه‌مه؟ مین قوناقلار چاقررمن... سین شهرگه باررسك... میگا کولمك آلوب قایتورسك... جه‌مه!

صالح ــ یاری یغلاماغنه، مین یغلاغاننی‌غنه یاراطمیم.

مرضیه ــ یوق یغلامیم بتدی. کیل جات جانم! بار اوطـکنی سوندر! (صالح باروب اوطینی سوندره اوزی مرضیه یانینه یاطارغه کیله قارانغی).

مرضیه ــ أتی اوزگزگه ئیگون صاچارمن دیـگان ایدی ئیگون صاچارمز اول ئیگونمز کوب بولور... مین بر اویا قاز صاتوب آلورمن. چبشلر اوسدررمن اوزگه یومرقه آشاترمن جه‌مه! أمینه‌گه (قزی) بیك ماطور کییملر کییندررمز آنناری آط برله طرانتاس آلورمز... امین آولینه قوناقغه... باررمز جه‌مه! بیك قزق بولور.

صالح ــ جه!... (صالح چارشاو اچینه کره. اویشکان طاوش ایشتله).

پرده توشه.

یاولی کتاب‌لرکم ... یاپانی ... معلم
... شتطه ... ۶ ... ه

بیشنچی پرده

دورتنچی پرده‌دن صوڭ بر یل وقت اوتکان.

صالح اوییی دورتنچی پرده‌ده‌گی اوی. یاطو اورنی یاننده ایکی بیشك آصلغان. ایده‌نده آش یاولقلار آش اوورنلاری صالفیتلر طوزغوب یاطا. آشدن صوڭ. قش کونی کیچ برله مرضیه یالغز آش اورنن جیشترا.

مرضیه — آشم بیك یاخشی بولدی. الهی احمدصفا خاتونیڭ قیلنشینی کورسه‌ڭ ایسك کیته‌ر ایدی. بزنك قارت پیروۋی صورت اون کیتره. سینك مرضیه فطاروی صورتدر آخرسی ! دیگان بولوب اوطورا! خیرچی! قایچاندن بیرلی ئلی بزنك أتی‌دن بورچقه آلودن طوقتادڭز. مونه، جیشتروب بتره‌م‌ده آشقه بارام. تگی تیزگنه قایتسه یارار ایدی... مونده بالالار یاننده قالورغه کشی یوق. (اوزی قزو قزو جیشترا) ایرته‌گه مونه، طاغی احمدجان‌لارغه آشقه أیتدیلر، اویله‌دن صوڭ صلاحی‌لارغه... ایرلرگه‌ده ایرته‌گه آش بولسه یارار ایدی... (جیشتروب بتره. باروب کوزگیگه قاراب) بیتم طولوب کیتکان. (کوله) نیك طولماسون یاشم طنچ کوڭلم ایرکون... مونه حاضر قوناقلار برله قوناقغه یوری‌مز... آنناری اوزمزنی روزه به‌یره‌مینه چاقرالار. قربان به‌یره‌مینه اوزمز قوناق چاقرامز... مونه، کورمی‌ده قالورسڭ قش اوتوب‌ده کیته‌ر... الله‌غه شکر بیك یاخشی طورا باشلادم. تگی‌ده بتونله‌ی اوزگاردی ئلگریگی کبك کونی تونی

مکتبنده یاطمی. اویده‌ده کونی بویی گازیته اوقومی. دنیا قایغرتا باشلادی... کیچه شهردن نیندی یاخشی نرسه‌لر آلوب قایتقان... ئلگری شهرگه بارسه ئلله قایدن طاوب بر قوچاق گازیته‌لر، ئلله نی قدر کتابلارغنه تویه‌ب قایتا ایدی. معلمه‌نی ده طاشلادی آنده‌ده بارمی، بتونله‌ی باشقاردی. (شول آراده صالح کیلوب کره).

مرضیه ــ تیزره‌ك قایتسه‌ڭ یارار ایدی دیب طورا ایدم. مینم آشقه باراسم بار.

صالح ــ مین بوگون‌ده مکتبکه کرمه‌م‌منی؟

مرضیه ــ ئلله کونی بویی طورغانڭ جیتمه‌گانمی؟ بالالار یانننك کم طورسون؟

صالح ــ یارار آلای بولسه.

مرضیه ــ سین أتی برله ستارشینانی چای اچه‌رگه آلوب کرو کیره‌ك ایدی. ستارشینا خاتونی أینه قارتم بویل سزگه‌ده ملالر برله تیگز بیر بیردره‌م دیب أینه‌دردی. أیبیوم بیك کوب ایدی.

صالح ــ بابایغه أیتدم اشم بار دیدی. آئارغه ئلله قایسی آولدن موقشیلار کیلگان‌دی جیر صاتولیلاردی.

مرضیه ــ مین حاضر کیینه‌م‌ده کیته‌م سین چای اچه‌سك. اچسه‌ڭ آنده صاماوار قایناب طورا. ئه‌نه شقافك آشارغه کیره‌ك بولسه!

صالح ــ مین‌بیك صیلانوب قایتدم‌ئلی. (مرضیه چارشاو توشروب کیینه). سین اوزاق طورما بالالار جلی باشلار.

مرضیه ــ (چارشاو آرتندن) مین کچکنه‌سن اوزم برله آلام سیڭا کوڭلسز بولسه چای اچ! (شول آراده مرضیه یاڭا کولمه‌ك کییوب بو یاقغه چغاده)

شالم قایده؟ (صالح اوسته‌لدن شالینی آلوب بیره. شالین یابوناده چارشاونی طارتا. اوزی بیشك یانینه باراده بیشكنی آچوب). بیك تملی یوقلی! ئلله أتیسی آلمیم‌می؟ اویانور شول! (آلا باشلی). شولای، شولای آی‌به‌بکه‌م (آلوب شالینه توروب). مین کیتدم (چغوب کیته).

صالح — (یالغز) بیر بیرسه‌لر یاخشی بولور ایدی، اول وقتده ئیگون صاچوب جیبه‌ره‌سك. ستارشینانی چایگه آلوب کرگه‌لرگه کیره‌ك. طابا مایلامی قوبمی . . . (یوررگه طوتنه). یوق اوزكنی اوزك اونطوبقنه ئلله نیشله‌ب بولمی. ئلگری مین خلق فائده‌سی دیب اوزمنی اوزم قربان قیلورغه حاضر ایدم . . . ئلگری اوزكنك طورمشكنی یاخشرتورغه کیره‌ك آننان کشی قایغورتورغه! (ایشك‌دن ذاکر کیلوب کره).

ذاکر — السلام علیکم. ایسه‌نمی خلفه؟ جماعتك کیتکاننی کوردم‌ده، طوقتا ئلی کروب اوطریم ئلی دیب کردم.

صالح — اوظ، اوطور. (ذاکر کییملرن صالماینچه‌غنه اوطرا).

ذاکر — نی حال خلفه؟ شهرده نیلر بار؟ بیر طوغروسنده نی سویلیلر.

صالح — آلاسی أیبیرلرم بیك كوب ایدی صوراشورغه بوشامادم.

ذاکر — گازیته آلوب قایتقانسك‌در بیت آنده نی سویلی؟

صالح — گازیته آلورغه‌ده اونوطقانمن.

ذاکر — سین بیگره‌ك آشقغانسك. ئلگری کیلگان وقتکده بله‌مسك كون صایون گازیته آلدررغه دیب مالایلاردن شهرگه باروچی ئزله‌ته ایدك حاضر اوزك بارغانده‌ده آلوب قایتماغان.

صالح — آلوب قایتا ایدم‌ده اونوطقانمن.

ذاکر ـ کیره‌کلی نرسه اونوطلمی اول، سینڭ شول حاضر درد قایتقان!

صالح ـ بلمیم.

ذاکر ـ صوڭ بو ییر نیشله‌ر ایکان ایندی؟ ئلی بیت تیره یاق اورسلاری بیك قاطی طورالار بو یل صاچامز دیلر.

صالح ـ بلمیم. اول میندن توگل.

ذاکر ـ مین سیندن دیمیم، مین ئلی سویلیم گنه (طوقتاب طوروب). مونه، سین‌ده اوزگه‌ردڭ! سین ایندی مونه بزنڭ اوچون اوزلوب یوررگه کیره‌ك ایدی. بزگه نیچك اشله‌رگه آڭلاتو کیره‌ك ایدی. اورسلار ییر آلسه، بز ییرسز قالسه‌ق یاخشی بولماس بیت! آول شول قارالتا! (شول آراده تره‌زه‌نی دبرده‌ته‌لر).

صالح ـ کم بار؟ (طاغی شاقلداتالار).

ذاکر ـ مین چغوب قاریم. (چغوب کیته).

صالح ـ بوده میندن ئلله نیلر امید ایته! مین حاضر کشی اوچون سلکنوب یورر حالم یوق. اوزمنڭ جماعتم بار.

(شول آراده: «مونه مونده! مونده!» دیگان طاوش ایشتله. قارغا بویالغان کشی کیلوب کره).

صالح ـ ئه، فاضل! أیده! قایدن جیل طاشلادی.

فاضل ـ (چیشنه باشلاب). سویله‌مه ایندی.

صالح ـ ذاکر آبزی قزئنی مرضیه آرتندن جیبه‌ر ئلی، قوناق کیلدی دیسن. آلار خیریلرده.

ذاکر ـ یارار (چغوب کیته).

فاضل ـ ئوله یازدق کوچکه آولنی طابدق. موژیق‌نڭ آطی

بارا آلمی. طوتوب ئوله‌مز کوره‌سڭ دیب طورام (اوزی تیشنه) ساعت نیچه؟

صالح — ساعت 9 نچی.

فاضل — (تیشنوب) طوتدم بز اوچده چقغان ایدک. (ایده‌ن بویندن یوررگه طوتنا). سینڭ اوی یلی. صالح نی حال صوڭ نیشله‌ب طوراسڭ.

صالح — آرتق اش یوق، ایسکیچه.

فاضل — سین بتونله‌ی ئلله نیشله‌ب کیتکان، اون یللق قارتایغان نیشله‌دڭ.

صالح — طورمش.

فاضل — طورمش! حاضرگی طورمش‌دن ایسڭ کیته‌ر ایدی. (یوروب). صووق اوتکان.

صالح — (صالح طروب کیته) مین صاماوارغه اوت صالیم ئلی خاتون آشده ایدی.

فاضل — (یالغز) بو نیشله‌گان؟ بتونله‌ی باشقه کشی. قارتایغان أیزلگان ایسکی ملالر توسینه کرگان. ئلگری اوچقون صالح بتونله‌ی یوغالغان. (طوقتاب قاراب) جهازی نیسی همه‌سی صالا مؤذنی کبک (ایسنه‌ب) اویندن قوی مای ایسی چغا تگنده بیشك، طاغی بیشك، بالا... خاتون... بو بتونله‌ی خراب بولغان، بو بتونله‌ی کشیلگین یوغالتقان. (صالح کیلوب کره).

صالح — قزان نیشله‌ب طورا؟ جایدن بیرلی بارغانم یوق!

فاضل — قزان قاینی! طاغی نیچك قاینی بوقور بوقور قاینی آستی اوستکه کیله. حاضر طوغان قزان کبه یعقوب‌لار مسلمان محمدشاه‌لار قزانی توگل، قزان حاضر بزنڭ قزان. قزانده حاضر ئلله

نیچه گازیته چغا، قزان حاضر ادبیات بازاری. بچه‌ن بازاری تیری بازاری توگل. بز حاضر قرقغه یارلامز. برمز جمعیتکه بارا، برمز یری‌مز گازیته ریدافسیاسینه، اول اشنك کوبلگین بلسه‌ك ایدی، ایسك کیته‌ر ایدی.

صالح — نیچك اول قدر سز اشکه کروب کیتدکز.

فاضل — بزگنه توگل، حاضر بتون دنیا اوزگاردی بتون راسیه باشقاردی! اختلال! سین نیشله‌ب طوراسك، سین بیت معارف طاراطورغه بولوب کیتکان ایدك. سینك اشله‌ر نیچك!

صالح — آفرین‌غنه بارا!

فاضل — آفرین‌غنه اول سینك برله میندن باشقه‌ده بارا، مونه بزنك وظیفه شونی تیزره‌ك قزووراق بارد رو!

صالح — آلای آرتق اش یوق!

فاضل — قزلار مکتبی آچدکمی؟

صالح — آچدم.

فاضل — خاتونك اوقوتامی؟

صالح — یوق، معلمه اوقوتا.

فاضل — نیك خاتونك اوقوتمی؟

صالح — اول بولدرلق توگل.

فاضل — اول صوك ئلی میندن قاچامنی، سین صوك ئلگری قاچونك دشمانی توگل ایدکمی؟

صالح — اول شاکرد وقتده‌غی فکرلرده آولده اوزگاره.

فاضل — (ایسی کیتوب) بالا کزده بارمنی؟

صالح — ایکسی بار، برسی امیدده.

فاضل — سین بتونله‌ی طورمشقه یاتقانسك ایبده‌ش.

صالح — ئییو!

فاضل — صوك خاتونکدن اوکدکمی؟

صالح — نیچك أینورگه کیره‌ك، ئییو اوکدم...

فاضل — سویشه‌سز (صالح ده‌شمی) طوره‌مش صرك جیکل اوته‌می؟

(شول آراده مرضیه چارشاو توشرده‌ده ساماوار کرته صالح چای اورنی حاضرلی).

صالح — یامان توکل مونه ئلی بیر بیرگه تلیلر.

فاضل — بیر بیرگه تلیلر؟!! قزاندن گازیته آلامسك؟

صالح — آنچه جیبارگانم یوق بازاردن آلوب قایتالار.

فاضل — (عجبسنوب) بویل صوك، کشی عمرنك توکل مملکت عمرنك بر کیله طورغان یلنك، گازیته‌سز وقت اوتکاررگه یاریمی!

صالح — طورمش. (اوزی چای اورنی حاضرله‌ب چایلرنی اولگرته).

فاضل — میکا قول یووارغه کیره‌ك (شول آراده چارشاو آستندن ئله‌گان برله قمغان طغلا).

صالح — مونه یو! (فاضل باروب قول یووا صالح چای یاصی. فاضل قولین سورتوب کیلوب اوطرا. شول آراده چارشاونی آزغنه آچوب مرضیه قاراب طوراده کیته).

صالح — سین نیشله‌ب یوریسك؟

فاضل — مونه سویله‌رمن! آشیسی بیك کیلگان ئلی.

صالح — مونه قاز ایتی بار.

فاضل — باباڭ نیندی کشی ؟

صالح — (چرایون صتوب) آول کشیسی ناچار کشی توگل بای‌غنه موژیق بزنی شاقتی قاری.

فاضل — یاخشی طوراسزمی ؟

صالح — یامان توگل، ئلگری یاراطمیلار ایدی‌ده، حاضر یاراطالار.

فاضل — ئلك نیك بوزولشدگز صوڭ ؟

صالح — سببی کوب. ایك زورسی مینم یاشلگم حاضر آلای توگل.

فاضل — کملر برله یوروشه‌سڭ صوڭ ؟ معلمه‌گه باروب کیلوب یوری تورغانسز؟ (اوزی اچه).

صالح — (چرایون صتوب) بارغالیم.

فاضل — نیك بیك قورقوب جواب بیره‌سڭ، ئلله خاتونڭ برله دوست توگللرمی؟ (صالح باشن سلکه ..... فاضل ایسی کیتوب قاراب طورا).

صالح — اول کونلی ....

فاضل — ملالری نیندی صوڭ ؟

صالح — ایسکی ملالر. معناسز نرسه‌لر .....

فاضل — صوڭ، سین کملر برله گنه یوروشه‌سڭ ، نیچك عمر اوتکاره‌سڭ ، ئلله بیك کوب اوقیمسڭ ئلله خاتونڭنی بیك کوب اوقوتامسڭ ؟

صالح — برسن‌ده اشله‌میم. اوزم اوقورغه کتاب یوق ئلگری کبك درده یوق. خاتونم اوقورغه یاراطمی. بارغه کشی یوق.

مکتب‌که باروب بالالر اوقوتام آنناری شونك ملالر یانینه برەر یپرده آش بولا، بابایلارغه بارام شولای کون اوتوب‌ده کیته.

فاضل — شونڭ برله عمرڭ اوته. موژیقلار برله اش ایته‌سکمی؟ آلاربرله سیاسی‌مسئله‌لر توغروسنك سویله‌ب فلان ایتوب اوطراسکمی؟

صالح — یوق.

فاضل — (طورب یوررگه طوتنا. بر آزدن صوڭ) سینڭ صالح‌بو آولك‌اشله‌گان اشڭ شونده‌غی قرق ایللی بالاغه یازو طانتوغنه‌منی؟ سین بیت ئلـگری معلم بولغانك بله‌مسڭ نینلدی زور امیدلر برله کیتکان ایدڭ؟ سین شول آولنی‌غنه توگل شول طرفنی یاقتوتورغه اویلاغان ایدڭ. قایا صوڭ سینڭ اول اشڭ. سین اورڭ اوقومیسڭ، سین خاتونـڭنی اوقوتمیسڭ، سین آول خلقی برله اش ایتمیسڭ آلارغه حاضرگی وقتنڭ اهمیتلیلـگین آڭلاتمیسڭ، سین صوڭ نیشلیسڭ؟ سین شول اوتوز قرق مالاینی ترکی طانتو برله قناعتله‌نوب طوراسڭمنی ای صالح! صالح! سین تمام اوزگارگانسڭ سین صالح ئلـگریـگی اوچقونلی صالح توگل. سین صالح ایسکی زمانلارده‌غی آوللرده‌غی بالالر اوقوتقان بولوب طورغان صوفی‌لار کبك بولغانسڭ. سین صالح نیشله‌دڭ؟ سین میڭا آچولانما، صالح، مین سینڭ دوستڭ، مین سینڭ ایبده‌شڭ مین بو سوزنی یوره‌گم ئرنیگانـگه سویلیم! مین مونده کیلورگه چقغانك ئلـگری کبك شاد، آچق، غیرتلی صالح‌نی کوررمن، آنڭ برله ئلله نی قدر اش اشله‌رمن دیب اویلاغان ایدم. آنڭ اورنینه مین ئلـگریگی صالح‌نڭ قالدیغن طابدم. نی بولدی سیڭا؟ سویله! نیك سین بو قدر اوزگه‌ردڭ؟

صالح — بلمیم، فاضل، مین اوزمنی موڭغینه‌چه‌غه قدر اوزگه‌رگان دیب بلمی ایدم، ئلی حاضر اوزمنی سیڭا چاغشدرغاچ‌قنه بلدم.

فاضل – ئەی، ئەی! مینم کوزلریمه یاشلر کیله، مینم جلیسم کیله، سین شول آولنی آغارتور اوچون آنڭ علمین اوزگه قدر کوتەرر اوچون مونده کیلدڭ، اوچ یل اچنده سین اوزڭ شول آول کشیلری درجەسینه توشدڭ. (صالح دەشمی) بز قزانده بو طرف بتونلەی صالح قولنده اول آنڭ یالتراغان یولدز کبك طورا آنڭ آرقاسنده ئلله نیچه آولنی آغارتا آلامز دیب اویلی ایدك هەمەسی جیلگه اوچدی! هەمەسی بتدی. بلەمسڭ، سینی کورگاچ بتون اشمنی اونوطدم. ئەی صالح صالح! قایده سینڭ ئلگریگی اشانووڭ، قایده سینڭ امیدڭ؟ ... شول طورمش قایغولاری، شول آول موژیقلاری، شول موژیق قزی، سینڭ بتون اشانچگنی، بتون امیدگنی بتردی‌منی؟

صالح – (یوروب). فاضل! فاضل! سین مینم یوقلاغان ئلگریگی صالح‌نی اویاتدڭ، سین مینم طورمشمنڭ ایك آورولی بیرین آچدڭ. ئیبو، مین موگغینچه خاتونم برله طارطشوب، بابایلار أبیلر برله طارطشوب، عمرمنی أرەم ایتدم. مین صازلققه باطقان کشی کبك، شول نادانلق دریاسینه اوزم باطدم. مین ئلله نیندی بلمەگان قزغه اویلەنوب اوزمنی اوزم نادانلق بوغاوینه بوغاولادم. مین واق نرسەلر برله طارطشا طارطشا اوزمنڭ غیرتمنی دردمنی یوغالتدم. مین سیگا حاضر اچ سرمنی سویلیم، مین حاضر ئلگریگی صالح توگل. مین حاضر ئلگریگی اوزمنڭ اویلارمدن اوزم کوله باشلادم. ئلگریگی اوزمنڭ ئلله نیندی درد برله اشلەگان اشلرمنی تیلیلككه حساب قیلا باشلادم. مونه، حاضر سینڭ سویلەگان سوزلرگنی ده مین آڭلاسام‌ده مین آلارغه اشانمیم. سین قزان‌نڭ قایناوینه اشانسڭ، سین سیاست عالمینه کروب آنڭ ئلله نیندی آول خلقلارین بُرکترورگه اشانسڭ، مین آلارغه اشانمیم!

فاضل — سین نیگه اشاناسڭ ؟

صالح — بلمیم . . . بر نیگه اشانمیم !

فاضل — آلای بولغاچ نی دیب دنیاده طوراسڭ ؟ سین شول آشاب اچەر اوچون‌گنه یاشیسڭ‌منی؟ یوق توگل صالح. مین سیڭا اشانمیم! سینڭ حاضر ئلگریگی صالحڭ ئلله نیندی طوزانلار برله قابلانغان، ئلله نیندی یەمسز طورمشلار آستنده قالغان. سین اوزڭ اوزگارمەگان، سینی مونه، شول صازلقدن، شول بلچراقدن آلوب چغارغه کیرەك. سینی صاف هواده صولاتورغه کیرەك. مونه، مین سینی بو صازلقدن چغارماینچه قالمیم. مین سینڭ ایبداشڭ، مین سینڭ دوستڭ.

صالح — (باشین سلکه).

فاضل — شولای بولسه مونه، بو فاتیرڭنی، مونه شول مکتبڭنی طاشلاده قزانغه کیتەمز. سیڭا حاضر مونده طوررغه یارامی!

صالح — مینم خاتونم بار . . . مینم بالالارم بار . . .

فاضل — بولسه آنالاری برله‌طوررلار برآز ره‌تله‌نگاچ آلدررسڭ.

صالح — بلمیم، مین آنده باروب نیشلەرمن.

فاضل — کشی نی اشلەسه شونی اشلەرسڭ. مین سینی آلماینچه کیتمیم شونی بل! سینڭ بو ئیزلووگه سین‌گنه توگل، بتون ایبداشلرڭ رضا توگل. سین بیت، صالح، حاضر کشی توگل. سین بیت، صالح . . . (أیته آلماینچه طورا). سین بیت، حاضر میشچان! سین بیت، اوزلدن اوزی راضی طوق میشچان! (قزو قزو یوری. برآزدن فاضلنڭ یانینه کیلوب طوقتی). بیر صالح قولڭنی، بیر قولڭنی. مونه مین سینی بو بلچراقدن اوسترەب چغاررر اوچون قولمنی صوزام، بیر قولڭنی! بیر. (صالح تیك قاطوب طورا). اوزڭنی اوزڭ قزغانسەڭ بیر! مینم برله کیتەرگه

بو صازلقدن مڭگوگه كیتهرگه وعده بیر! (صالح تیك قاطوب طورا).

صالح ـ یوق، یوق! مین‌دن بولمی! بولمی! مینم یوقلاغان جراحتمنی اویاتمه، بولمی!

فاضل ـ صالح! سینك اوزنگنك مونده كیتگان چاغنده‌غی اویلارگنی خاطرگه توشور ئلی. سین شول وقتلاغی، اش اوچون ئوله طورغان صالحنی كوز آلدگه كیتر ئلی. ئه‌ی صالح! صالح! سین نیشله‌دك... سین! (آنك كوزلرندن یاش آغا. بیك كوچه‌نوب). سین بتونله‌ی كشیلر دفترندن چقدگمنی. یوق، مین مونك برله كیلشه آلمیم، یوق. (اورندقغه اوطروب یاولغینی كوزینه قویوب یلارغه طوتنا. صالح قاطوب طورا).

فاضل ـ بو بیت ئولو، صالح! بو بیت تگندی ئولودن‌ده ناچار. بو بیت روحانی ئولو... مونی كورگانچی، مین سینك ئولووگنی كورگان بولسه‌م جیگگل‌ره‌ك بولور ایدی.

صالح ـ (قالطراغان طاوش برله). فاضل! فاضل! (فاضل ده‌شمی. یلی صالح یانینه كیلوب باشینی قوچاقلاب). فاضل! فاضل! (فاضل ده‌شمی). مین... اویلادم... مین كیته‌م.

فاضل ـ (سیكروب طوروب صالحنی قوچاقلاب اوبوب). صالح! صالح! رحمت، رحمت! سین ئلی صالح اولمه‌گان. سین، صالح، كشی! سین حاضر مینم شادلقمنی بلسه‌ك ایدی، بوگونگی كون، مینم عمرمنك ایك شادلقلی كونی! بوكون مین بر كشینی أجلدن قوتقاردم. (طاغی صالح‌نی اوبه) مین صالح‌نی ایكنچی قات آنادن طودردم.

صالح ـ رحمت، فاضل كیلووگه رحمت! مین حاضر اوزم‌ده اوزمنی یاڭا كشی كبك حس ایته‌م.

فاضل ـ اوف! سین مینم صالح قوطمنی اوچردك. مینی اوچ

یللقغه قارطایندك. مینی طاش کیسکان کبك آریندك. اوف، یاری حاضر کوڭل طنچلاندی قالغانن ایرتەگه سویلەرمز. قایده مینی یاتقر؟

(طاغی صالحنڭ ماڭلایندن اوبه. صالح چارشاونی طارتوب اوردن کورگازه فاضل کروب کیته).

صالح — (یالغزغنه) میڭا نی بولدی؟ مین نیشلەدم، مین تمام یاڭا کشی بولدم. ئلی یاری بو فاضل کیلدی. (اویلاب طوروب) مین صوڭ چنلاب یاڭا کشی بولدمی؟ مین ئلگریگی صالح بولدمی؟ (برآزدن) یوق، یوق! مین همان ئلی موژیق کیەوی صالح! مین همان ئلی ملالر آراسنده آشقه یوری طورغان صالح! نیك اول کیلدی، نیك بو مینم جراحتمنی آچدی، نیك بو مینم یقولاغان صالحمنی اویاتدی. مین صالح! مین ئلله نی قدر خدمت ایتەرگه دیب صزغانوب کرشکان یکت نیشلەدم. شولایوق مین شول اوچ یل اچنده بر اش اشلی آلمادممنی؟ مکتب؟ قزلار مکتبی؟ مکتب؟ ئیو مکتب... مکتب صوڭ مینی قناعتلەندرەمی؟ مین صوڭ شول مکتبدن طور اش اشلی آلمی ایدممنی؟ اوچ یل عمر صرف قیلورلق مین فائده ایتدممی؟... یوق...! یوق...! مین اوچ یل اچنده نیشلەدم؟ مین اویلەندم... اویلەندم... ایکی بالا یاصادم!... شولمی اش! آنی کم یاصامی؟! اوزم نیشلەدم؟ علمم آرتدیمی؛ آرتدیمی؟... یوق! یوق!... مینم ایبدەشلرم اوچ یل اچنده ئلله نی قدر اوقودیلار. مین نیشلەدم؟ مین ایکی بالا یاصادم! مینم ایبدەشلرم قزاننی قایناتالار. مین نیشلەدم؟ مین نیشلیم؟ مین ایرتەدن آلوب کیچکه قدر خاتونم برله اورششام. مین بتدم، مین کشیلکدن چقدم. شول قهر صوقغان طورمش، شول قهر صوقغان موژیق قزی، مینی اشدن چغاردی. (یوری) مین بلکه کیلەچکده اشلەرمن... کیلەچکده؟ نرسه اشلەرمن؟... نیچك اشلەرمن؟ قزانغه بارمن... اوقورمن... اشلەرمن... خاتونم... بالالارم نیشلر؟ یوق بولمی مینم کیلەچەکگه امیدم یوق. مینم

کیله‌چه‌کگه اشانچم یوق! بولمی. (طوقتاب طوروب) آلای کیله‌چه‌کگه اشانچك بولماغاچ طروومدن بر فائده بولا دیب اعتقادك بولماغاچ نی دیب دنیاده طوررغه کیره‌ك؟ نی دیب طوررغه کیره‌ك؟ ئوله‌رگه کیره‌ك... اوله‌رگه کیره‌ك؟ نیچك اوله‌رگه کیره‌ك؟... (اوسته‌ل طارتماسندن ریوالویر آلوب طوقتاب) شول ریۋالۋیرنك شول شوربین‌گنه بوروغه کیره‌کده ئوله‌رگه کیره‌ك. (ریوالویرنی آلوب) اوله‌رگه کیره‌ك. روحا اولگاچ جسماده ئولورگه کیره‌ك. (چیکاسینه قویوب قاری، طوقتاب طوروب). بالالارم... خاتونم نیشله‌ر؟ یوق، بولمی. (ریوالویرنی قویا). مونه طاغی چنلاب طورا باشلارمن، طاغی ایسکی صالح بولورمن! (بالا طاوشی ایشتله). مونه بالا! أنه شونك اوچون، مین دنیاده طورورغه کیره‌ك. أنه شول بالانی آشاتور اوچون، شوندی بالالرنی آشاتور اوچون، کییندرر اوچون، مینم اوشانچم بولماسه‌ده طورورغه کیره‌ك. مین شولار اوچون کونده خاتونم برله اورشسه‌مده طورورغه کیره‌ك. مین شولار اوچون ملالر برله آشقه یوررگه کیره‌ك. شولار اوچون فدیه آلورغه کیره‌ك. (طوقتاب طوروب) مونه طاغی برسی طوار. ایکی بولور، طاغی برسی طوار، اوچ بولور، دورت بولور، بیش بولور، بتون اوی بالا برله طولار... مین شولارنی طودرر اوچون، شولارنی اوسدرر اوچون دنیاده طورورغه کیره‌ك. شونك اوچون خاتونم برله اورشورغه کیره‌ك. شونك اوچون ایسکی ایدیئالالارنی طاشلارغه کیره‌ك... یوق، یوق... میندن بولمی... بولمی! مین شول بالالرنی طودرر اوچون دنیاغه کیلمه‌گان مین خدمت ایته‌رگه کیلگان (طوقتاب طوروب) کمگه خدمت ایته‌رگه؟... خلقغه... خلقغه!... نیچك؟... مین خدمتکه اشانمیم... مین بر نرسه‌گه اشانمیم! اشانماسه‌ك دنیاده طورما!... طورما... (طاغی ریۋالۋیر یانینه کیله) ئیبو طورما! (ریوالویرنی آلوب) شول بالالارنی اوسدرر اوچون آلارنی طودرر اوچون دنیاده طورما! (ریوالویرنی قاراب) ایسکی

ایدیئالـکنی یوغالتقان کشی، یاکی ایدیئالـکنی طابا آلماغان کشی، دنیاده طورما!... طورما! مونه شونك شوربین بورده ئول!... ئول! (طاغن چیکەسینه ریوالویرن قویاده، اوزی اویلانوب کیتوب) ایـرته‌گه شلطراب شلطراب طورا تورغان صالام برله یاقغان هیچ گور گور یانور مین بولمام... مین بولمام. ایرتـه‌گه طوکوب قاطوب بوقچالرین کوته‌روب بالالر مکتبکه جییلورلار... مین بولمام. ایرته‌گه صالقون کوننی قزقدرر اوچون کبك چقغان قویاش نوری بـرله قار بورتوکلری اصل طاش کبك جم جم ایته‌رلر مین بولمام... ایرته‌گه... همه آول گور کیلور... همه کشی طورمش برله لذتله‌نور... مین بولمام... (یاننده‌غی اورندقغه بیك قاطی اوطروب، قچقروب یغلارغه طوتنه. برآز یلاغاچ) یوق یوق! طوراسم کیله. طوراسم کیله! (ریوالویرنی قویوب نق نق ایتدروب) طوراسم کیله. مین‌ده کشی کبك طولی طورمش برلن طوراسم کیله. (سیکروب طورا) بالالار کبك طوراسم کیله. (طاغی طاوشلانوب یلارغه طوطنه برآزدن کوزین سورتوب) بتدی... (طاغی یوروب بولدی. کیته‌م. بو طورمش‌دن کیته‌م... مڭـگوگه کیته‌م. طورمشنڭ معنی‌سن ئزلرگه کیته‌م. (اوسته‌ل یانینه اوطروب بیك قزولانوب یازارغه طوطنه برسی آرتندن برسی ایکی خط یازوب کانؤیرتلرگه طغاده، اوستینه کیینورگه طوطنه، طون کییه. بیبه‌له‌ی آلا. ایشککه باروب جیته‌ر آلدندن بورلوب چیتوب ایکی بیشکنڭ ئلی برسینی ئلی برسینی آچوب) خوشـکز بالالار! خوشـکز! مینی عیب ایتماکز! (اوزی یغلی) مینی عفو ایتکز! (قولی برلن بیتینی صپروب برآز طوقطاب طوروب) خوش مرضیه! سین‌ده خوش! سین‌ده میندن بخیل بول!... سین‌ده آغزاچی کوز یاشلرڭ اوچون بخیل بول! خوش مکتب! خوش آول! خوش فاضل سین‌ده! خوش اوزکنڭ قایناغان قزانڭ برله فاضل سین‌ده! خوش! (بیك آقرتنغنه) خوش مینی مینم کبکلرنی اشدن چغارغان بدبخت ایسکی طورمش! (ایشکنی آچوب چغوب کیته. ایشك برآز آچق قالا. ایشك‌دن صو آغومی کبك صالقون آغا باشلی. بولمه صالقونلانا. اکراشقان طاوش ایشتله. بولمه ایشگندن فاضل چغا،

اول قالطری) بو نی بو؟ (اوسته‌لده ریوالویرنی کوروب) بو نی؟ (آنـنگ طاوشینه مرضیه اویانا، چارشاو سلـکنه).

فاضل ــ صالح! صالح. (جواب یوق. مرضیه ایشـکنی آچوب طشقه قچقرا). سین! سین... سین (جواب یوق).

فاضل ــ (اوسته‌لده خطلر کوروب) ده، مونه نرسه. (اوقورغه طوطنه) فاضل! مین کیتدم. بو طورمشدن کیتدم. طورمشنگ معنی‌سز ئزلرگه اوزیمه ایدیئال ئزلرگه کیتدم. سینگ قایناغان قزانـگه توگل... طوب طوری کیتدم. بلـکه قرغیز صحراسینه کیته‌رمن. بلـکه ترکستانغه کیته‌رمن. بلـکه ایستامبولغه، بلـکه پاریژغه، بلـکه طورمشنگ تـگی یاغینه، خوش.

مرضیه ــ (یوگروب چغوب) قایا کیتدی؟ (قچقروب یغلی) بالالار یغلاوی ایشتلدی. بو بالالرنی نیشله‌رمن!

فاضل ــ (قاطوب طورا).

مرضیه ــ (ایشکنی آچوب) سین! سین! صالح! قایت! قایت! گازینه اوقورسگ!... قایت... معلمه‌گه‌ده... باررسگ!. قایت قایت! جواب یوق... قچقروب یلاب اورندقغه اوطرا! (آنگ طاوشی، بالالار طاوشی برگه قوشلا).

پرده توشه.

صونگ.

تنبیه:

51 نچی بیتده پرده توشکانده صالح اوزینگ سوزین أیتوب بتکاچ‌ده چغوب کیته. مرضیه آنگ آرتیدن قچقروب قالا. آندن صونگ پرده توشه.

TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ

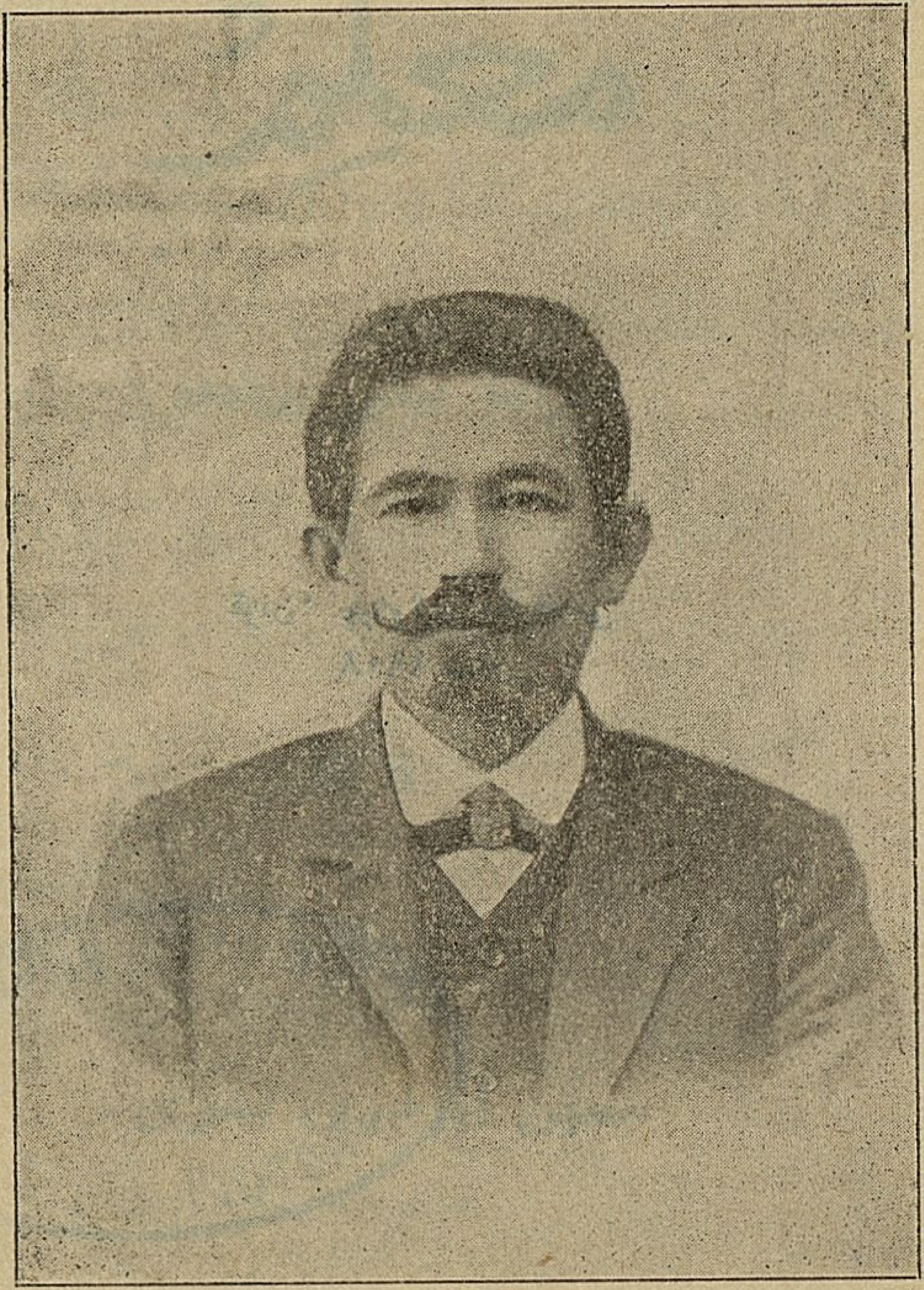

محمد عیاض اسحاقف

قزان، چیژوۋی مطبعه‌سی
۱۹۰۸ سنه.

TÜRK TARİH KURUMU
KÜTÜPHANESİ